

280. Na osnovu člana 95 tačke 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAPOSŁJAVANJU I RADU STRANACA

Prolašavam Zakon o zapošljavanju i radu stranaca, koji je donijela Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 18. marta 2008. godine.

Broj: 01-642/2
Podgorica, 24. 03. 2008. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

ZAKON
O ZAPOSŁJAVANJU I RADU STRANACA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Stranac se može zaposliti, odnosno raditi u Crnoj Gori, pod uslovima utvrđenim zakonom, kolektivnim ugovorom, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Cilj zakona

Član 2

Ovim zakonom se stvaraju uslovi za fleksibilniji pristup stranaca tržištu rada u Crnoj Gori, radi usklađivanja odnosa ponude i tražnje na tom tržištu.

Uslovi za zapošljavanje i rad stranaca

Član 3

Stranac se može zaposliti, odnosno raditi u Crnoj Gori, pod uslovom da ima: radnu dozvolu, odobrenje za stalno nastanjenje, odnosno odobrenje za privremeni boravak, zaključen ugovor o radu, odnosno građansko-pravni ugovor i da je obveznik za prijavljivanje rada prijavio rad stranca u skladu sa ovim zakonom.

Izuzeci

Član 4

Ovaj zakon ne primjenjuje se na strance:

- 1) koji su članovi diplomatskog, odnosno konzularnog predstavništva na teritoriji Crne Gore;
- 2) koji na osnovu međunarodnog prava imaju imunitet;
- 3) koji u Crnoj Gori obavljaju poslove na osnovu međunarodnih ugovora koje Crna Gora zaključi sa drugom državom, međunarodnom organizacijom ili Evropskom Unijom o stručno-tehničkoj pomoći ili na osnovu potvrđenih međunarodnih ugovora;
- 4) izbjeglice koje ispunjavaju jedan od sljedećih uslova:
  - borave najmanje tri godine u Crnoj Gori;
  - su u braku sa crnogorskim državljaninom;
  - imaju jedno dijete koje ima crnogorsko državljanstvo;
- 5) osnivače, prokuriste, članove organa upravljanja i rukovođenja i revizore privrednog društva, koji u tom društvu obavljaju poslove, ako obavljanje tih poslova nema karakter radnog odnosa;
- 6) akademsko osoblje koje je pozvano kao profesor ili predavač i naučni radnik koje učestvuje u nekom naučno-istraživačkom projektu od značaja za Crnu Goru;
- 7) članove međunarodnih misija koji obavljaju posao istraživanja u Crnoj Gori, koji je odobrila Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada);
- 8) dopisnike akreditovane u Crnoj Gori ili izvještače stranih medija;
- 9) umjetnike i tehničko osoblje za operu, balet, pozorište, koncerte, likovne i druge kulturne manifestacije, ako u Crnoj Gori ne borave duže od 30 dana, odnosno tri mjeseca godišnje sa prekidima;
- 10) koji u Crnu Goru dolaze radi učestvovanja na sportskim takmičenjima;
- 11) koji obavljaju poslove koji se odnose na isporuku, montažu ili servis mašina ili opreme, ako njihov rad ne traje duže od 30 dana neprekidno, odnosno ukupno tri mjeseca godišnje sa prekidima;
- 12) koji učestvuju na sajamskim ili izložbenim manifestacijama na kojima izlaže njihov poslodavac;
- 13) koji učestvuju na organizovanim stručnim skupovima i seminarima;
- 14) poslovne posjetioce;

- 15) učenike ili studente, koji u Crnoj Gori obavljaju praksu na osnovu međunarodnog ugovora o razmjeni učenika, odnosno studenata;
- 16) koji su članovi posade brodova, posade letjelica ili zaposleni u privrednim društvima drumskog i željezničkog saobraćaja, sa sjedištem registrovanim u inostranstvu;
- 17) vjerske službenike dok obavljaju vjersku službu;
- 18) koji djeluju u okviru registrovanih humanitarnih organizacija;
- 19) zaposlene u cirkusima ili zabavnim parkovima, ako u Crnoj Gori ne borave duže od tri mjeseca neprekidno;
- 20) civilne i vojne službenike vlada drugih država, koji u Crnu Goru dolaze na osnovu ugovora o saradnji sa Vladom.

Definicije pojmova

Član 5

Pojedini pojmovi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **stranac** je lice koje nije crnogorski državljanin, bilo da je državljanin druge države ili lice bez državljanstva;
- 2) **izbjeglica** je stranac kome je priznat status izbjeglice, u skladu sa posebnim propisom;
- 3) **lice kojem je odobrena dodatna zaštita** je stranac koji ne ispunjava uslove za priznavanje statusa izbjeglice, ali mu je odobren boravak i zaštita, u skladu sa posebnim propisom;
- 4) **poslodavac** je domaće ili strano pravno ili fizičko lice sa sjedištem u Crnoj Gori koje sa strancem zaključuje ugovor o radu;
- 5) **pravno lice** je privredno društvo, ustanova, organ državne uprave, organ lokalne samouprave, nosilac javnog ovlašćenja i drugo pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori, kod kojeg stranac obavlja usluge ili drugi oblik rada, na osnovu građansko-pravnog ugovora;
- 6) **zapošljavanje** podrazumijeva radni odnos između poslodavca i stranca, zasnovan ugovorom o radu, za obavljanje poslova utvrđenih aktom o sistematizaciji radnih mjesta;
- 7) **rad** podrazumijeva obavljanje usluga ili drugog oblika rada, na osnovu ugovora o radu, odnosno građansko-pravnog ugovora;
- 8) **sezonski rad** je radni odnos na određeno vrijeme u okviru djelatnosti koje su sezonskog karaktera;
- 9) **građansko-pravni ugovor** je ugovor na osnovu kojeg stranac obavlja uslugu, odnosno drugi oblik rada kod pravnog lica sa sjedištem u Crnoj Gori, odnosno u organizacionoj jedinici stranog privrednog društva, registrovanoj u Crnoj Gori;
- 10) **radni migrant** je stranac sa stalnim prebivalištem u susjednoj državi, koji je zaposlen ili obavlja rad u Crnoj Gori i najmanje jednom nedjeljno se vraća u mjesto stalnog prebivališta;
- 11) **zastupnik privrednog društva, odnosno preduzetnik** je lice koje je upisano u Centralni registar Privrednog suda;
- 12) **upućeni stranac** je lice koje je u radnom odnosu kod poslodavca sa sjedištem van Crne Gore i izvodi određene usluge na teritoriji Crne Gore;
- 13) **prekogrančna usluga** je usluga koju izvodi strano privredno društvo, na osnovu ugovora zaključenog između tog društva i pravnog lica sa sjedištem u Crnoj Gori;
- 14) **kretanje lica unutar društva** je privremeno premještanje zaposlenih stranaca-rukovodioca, menadžera, odnosno specijaliste u organizacionu jedinicu stranog privrednog društva, registrovanu u Crnoj Gori;
- 15) **strano privredno društvo** je preduzetnik ili pravno lice koje obavlja privrednu ili drugu djelatnost i ima prebivalište, odnosno sjedište van Crne Gore;
- 16) **obveznik za prijavljivanje i odjavljivanje rada stranca** je poslodavac, pravno lice, odnosno organizaciona jedinica stranog privrednog društva, registrovana u Crnoj Gori, koji prijavljuje rad stranca;
- 17) **potvrda o prijavi rada** je dokument kojim se dokazuje rad stranca u Crnoj Gori;
- 18) **poslovni posjetilac** je stranac koji boravi u Crnoj Gori, radi uspostavljanja poslovnih veza, najduže 90 dana u kalendarskoj godini, računajući od dana prvog ulaska u Crnu Goru;
- 19) **rukovodilac** je stranac zaposlen u stranom privrednom društvu koji daje smjernice menadžmentu društva, vodi poslovnu politiku i upućen je u organizacionu jedinicu tog privrednog društva registrovanu u Crnoj Gori;
- 20) **menadžer** je stranac zaposlen u stranom privrednom društvu na poslovima upravljanja društvom, koji je upućen u organizacionu jedinicu tog privrednog društva registrovanu u Crnoj Gori;
- 21) **specijalista** je stranac zaposlen u stranom privrednom društvu, koji je upućen u organizacionu jedinicu registrovanu u Crnoj Gori i posjeduje specijalistička znanja za pružanje usluga iz djelatnosti tog društva;
- 22) **pružalac ugovornih usluga** je stranac zaposlen u stranom privrednom društvu, koji ima visoko obrazovanje, posebna specijalistička znanja i najmanje tri godine iskustva iz te specijalističke oblasti i obavlja ugovorene usluge u pravnom licu sa sjedištem u Crnoj Gori.

II. UTVRĐIVANJE BROJA RADNIH DOZVOLA ZA STRANCE

Kvota

Član 6

- (1) Vlada godišnje utvrđuje broj radnih dozvola za strance (u daljem tekstu: kvota), u skladu sa migracionom politikom, stanjem i kretanjem na tržištu rada.
- (2) Kvotu iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada, na predlog ministarstva nadležnog za poslove rada (u daljem tekstu: Ministarstvo), uz prethodno pribavljena mišljenja ministarstava nadležnih za pojedine djelatnosti za koje se utvrđuje kvota i mišljenje Socijalnog savjeta.
- (3) Kvota iz stava 1 ovog člana utvrđuje se najkasnije do 31. oktobra tekuće godine, za narednu godinu.

(4) Kriterijumi i postupak za utvrđivanje kvote uređuju se posebnim aktom Vlade.

Izuzeci od kvote

Član 7

Kvota se ne utvrđuju za radne dozvole koje se izdaju strancu:

- 1) sa ličnom radnom dozvolom;
- 2) koji se zapošljava u Crnoj Gori na osnovu međunarodnog ugovora, na bazi reciprociteta;
- 3) koji izvodi nastavu u ustanovama obrazovanja, na jeziku i pismu pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;
- 4) profesionalnom sportisti ili sportskom radniku koji na osnovu zaključenog ugovora radi u Crnoj Gori;
- 5) članu porodice crnogorskog državljanina (supružniku i djeci do navršene 21. godine života);
- 6) članu porodice stranca kome je odobreno stalno nastanjenje u Crnoj Gori (supružniku i djeci do navršene 21. godine života);
- 7) članu porodice izbjeglice (supružniku i djeci do navršene 21. godine života);
- 8) zastupniku privrednog društva, odnosno preduzetniku;
- 9) upućenom strancu na dodatnom osposobljavanju i usavršavanju u Crnoj Gori;
- 10) upućenom strancu (rukovodiocu, specijalisti, odnosno menadžeru);
- 11) pružaocu ugovorne usluge.

Podjela kvota

Član 8

(1) Kvota se utvrđuje za sljedeće namjene:

- zapošljavanje stranaca;
- rad stranaca.

(2) Kvota za rad se dijeli na:

- sezonski rad stranaca;
- upućene strance, koji obavljaju prekogranične usluge u Crnoj Gori;
- osposobljavanje i usavršavanje stranaca.

Određivanje prioriteta

Član 9

(1) Kvota koju Vlada odredi za pojedine namjene se dijeli prema sljedećem redoslijedu:

- važeće radne dozvole;
  - radne dozvole koje se izdaju na osnovu međunarodnih ugovora, koji obuhvataju već dogovorene kvote;
  - nove radne dozvole.
- (2) Prioritet kod izdavanja novih radnih dozvola imaju stranci:
- članovi porodice stranca sa dozvolom boravka u Crnoj Gori (supružnik i djeca do navršene 21. godine života);
  - sa stručnim obrazovanjem u oblasti deficitarnih zanimanja;
  - radni migranti.

Odstupanja od utvrđene kvote

Član 10

Vlada može ograničiti, povećati broj radnih dozvola, odnosno izvršiti preraspored broja radnih dozvola po namjenama, ako je to uslovljeno promjenama odnosa ponude i tražnje na tržištu rada.

III. RADNE DOZVOLE

Pojam i vrste radnih dozvola

Član 11

(1) Radna dozvola je dokument na osnovu kojeg se stranac može zaposliti, odnosno raditi u Crnoj Gori.

(2) Radna dozvola se izdaje kao lična radna dozvola, dozvola za zapošljavanje i dozvola za rad.

(3) Za isti vremenski period strancu se može izdati samo jedna radna dozvola.

(4) Stranac ne može da radi na poslovima za koje nije zaključio ugovor o radu, odnosno građansko-pravni ugovor.

Raspoređivanje stranaca

Član 12

Poslodavac, pravno lice, odnosno organizaciona jedinica stranog privrednog društva registrovana u Crnoj Gori, može rasporediti stranca samo na poslove za koje mu je izdata radna dozvola.

Odbijanje zahtjeva za izdavanje radne dozvole

Član 13

- (1) Poslodavcu će se odbiti zahtjev za izdavanje radne dozvole, ako je:
- 1) prije podnošenja zahtjeva za izdavanje radne dozvole za stranca obavijestio Zavod za zapošljavanje Crne Gore (u daljem tekstu: Zavod za zapošljavanje) da će otpustiti zaposlene, u skladu sa posebnim propisom;
  - 2) šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva za izdavanje radne dozvole za stranca otpustio zaposlene na neodređeno vrijeme, u skladu sa posebnim propisom;
  - 3) odbio da zaposli nezaposleno lice sa evidencije nezaposlenih Zavoda za zapošljavanje koje je ispunjavalo uslove za rad, u skladu sa posebnim propisom;
  - 4) u posljednje tri godine, prije podnošenja zahtjeva za izdavanje radne dozvole, bio kažnjen za prekršaj po ovom zakonu;
  - 5) iskazao negativne rezultate poslovanja u protekloj godini ili je isplaćivao zarade zaposlenima ispod nivoa utvrđenog kolektivnim ugovorom na nivou djelatnosti ili nije izmirivao obaveze po osnovu poreza i doprinosa.
- (2) Izuzetno od stava 1 tač. 1, 2, 3 i 5 ovog člana, poslodavcu se neće odbiti zahtjev za izdavanje radne dozvole za stranca:
- 1) sa visokim obrazovanjem na rukovodećim poslovima;
  - 2) člana porodice crnogorskog državljanina (supružnika i djecu do navršene 21. godine života);
  - 3) člana porodice poslodavca (supružnika i djecu do navršene 21. godine života);
  - 4) u zanimanju koje nije moguće obezbijediti obrazovanjem u Crnoj Gori.
- (3) Odredbe stava 1 tač. 1, 2 i 3 ovog člana se ne odnose na poslodavca koji podnosi zahtjev za izdavanje radne dozvole za zastupnika privrednog društva, odnosno preduzetnika.

Nadležni organi

Član 14

- (1) Postupak izdavanja, odbijanja, prestanka važenja i poništenja radnih dozvola sprovodi Zavod za zapošljavanje.
- (2) U postupku odlučivanja iz stava 1 ovog člana primjenjuju se odredbe Zakona o opštem upravnom postupku, ukoliko ovim zakonom nije drukčije određeno.
- (3) Protiv rješenja Zavoda za zapošljavanje može se izjaviti žalba Ministarstvu.
- (4) Protiv rješenja Zavoda za zapošljavanje o odbijanju zahtjeva za izdavanje radne dozvole zbog popunjenosti kvote nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda.

Oblik i sadržina radne dozvole

Član 15

Oblik i sadržinu radne dozvole, način izdavanja i dokumenta potrebna za odlučivanje propisuje Ministarstvo.

Poništavanje radne dozvole

Član 16

- (1) Radna dozvola se poništava, ako:
- 1) je izdata na osnovu neistinitih podataka o strancu ili poslodavcu, pravnom licu, odnosno organizacionoj jedinici stranog privrednog društva registrovanoj u Crnoj Gori;
  - 2) poslodavac, pravno lice, odnosno organizaciona jedinica stranog privrednog društva registrovana u Crnoj Gori ne obavijesti Zavod za zapošljavanje o početku rada stranca, u roku predviđenom u članu 34 stav 1 ovog zakona;
  - 3) stranac obavlja poslove za koje mu nije izdata radna dozvola;
  - 4) strancu nije odobren privremeni boravak;
  - 5) je strancu prestalo ili otkazano stalno nastanjenje, odnosno privremeni boravak, u skladu sa posebnim propisom.
- (2) Na strance kojima je izdata lična radna dozvola ne primjenjuje se odredba stava 1 tačka 3 ovog člana.

1. Lična radna dozvola

Pojam i uslovi

Član 17

- (1) Lična radna dozvola je dozvola koja strancu omogućava slobodan pristup tržištu rada, nezavisno od stanja i odnosa na tržištu.
- (2) Lična radna dozvola se može izdati strancu:
- kome je odobreno stalno nastanjenje;
  - izbjeglici koji ne ispunjava uslove iz člana 4 stav 1 tačka 4 ovog zakona;
  - licu kojem je odobrena dodatna zaštita.
- (3) Dozvola iz stava 1 ovog člana se izdaje na zahtjev stranca.

Period važenja

Član 18

- (1) Lična radna dozvola se izdaje na neodređeno vrijeme.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, lična radna dozvola za lice kojem je odobrena dodatna zaštita se izdaje na period do jedne godine.

(3) Lična radna dozvola za lica iz stava 2 ovog člana može se produžiti za period za koji se produžava dodatna zaštita, u skladu sa posebnim propisom.

(4) Zahtjev za produženje lične radne dozvole stranac je dužan da podnese najkasnije u roku od 30 dana prije isteka roka važenja izdate dozvole.

Prestanak važenja

Član 19

Lična radna dozvola prestaje da važi:

- 1) ako stranac otkáže ličnu radnu dozvolu;
- 2) ako stranac stekne crnogorsko državljanstvo;
- 3) prestankom statusa izbjeglice;
- 4) prestankom statusa lica sa dodatnom zaštitom;
- 5) u slučaju smrti stranca.

2. Dozvola za zapošljavanje

Pojam i uslovi

Član 20

(1) Dozvola za zapošljavanje je dozvola na osnovu koje poslodavac zaključuje ugovor o radu sa strancem.

(2) Dozvola iz stava 1 ovog člana se izdaje na zahtjev poslodavca, ako nije iskorišćena kvota koja se odnosi na zapošljavanje stranaca.

Period važenja

Član 21

(1) Dozvola za zapošljavanje se izdaje na period do jedne godine.

(2) Dozvola iz stava 1 ovog člana se nakon isteka važnosti može produžiti najduže do dvije godine, bez provjeravanja ograničenja iz člana 13 stav 1 ovog zakona.

(3) Zahtjev za produženje dozvole za zapošljavanje poslodavac je dužan da podnese najkasnije 30 dana prije isteka roka važenja izdate dozvole.

Prestanak važenja

Član 22

Dozvola za zapošljavanje prestaje da važi:

- 1) istekom perioda na koji je izdata;
- 2) prestankom ugovora o radu;
- 3) ako stranac stekne crnogorsko državljanstvo;
- 4) u slučaju smrti stranca.

3. Dozvola za rad

Pojam i uslovi

Član 23

(1) Dozvola za rad je dozvola sa unaprijed određenim vremenskim trajanjem, na osnovu koje poslodavac zaključuje ugovor o radu sa strancem, odnosno stranac kod pravnog lica sa sjedištem u Crnoj Gori ili organizacione jedinice stranog privrednog društva registrovane u Crnoj Gori, obavlja usluge ili drugi oblik rada, na osnovu građansko-pravnog ugovora.

(2) Dozvola iz stava 1 ovog člana se izdaje na zahtjev poslodavca, pravnog lica, odnosno organizacione jedinice stranog privrednog društva registrovane u Crnoj Gori.

Namjena dozvole za rad

Član 24

(1) Dozvola za rad, prema namjeni, se odnosi na:

- 1) sezonski rad stranaca;
- 2) rad sa upućenim strancima;
- 3) osposobljavanje i usavršavanje stranaca;
- 4) pružanje ugovornih usluga.

(2) Dozvola za rad se izdaje u okviru kvote utvrđene za određenu namjenu, izuzev za upućene strance iz člana 7 stav 1 tač. 9, 10 i 11 ovog zakona.

4. Vrste dozvola za rad

a) Sezonski rad stranaca

Član 25

(1) Dozvola za sezonski rad stranca se izdaje na zahtjev poslodavca, u okviru kvote određene za sezonski rad.

(2) Dozvola iz stava 1 ovog člana se izdaje na period do osam mjeseci u kalendarskoj godini.

(3) Ako je dozvola za sezonski rad izdata na vrijeme kraće od vremena određenog u stavu 2 ovog člana, dozvola se može produžiti, u skladu sa ovim zakonom, bez provjeravanja ograničenja iz člana 13 stav 1 ovog zakona.

b) Rad sa upućenim strancima

Prekogranične usluge

Član 26

(1) Strano privredno društvo može u Crnoj Gori da obavlja prekogranične usluge sa upućenim strancima u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

(2) Prekogranične usluge se obavljaju na osnovu ugovora zaključenog između stranog privrednog društva i pravnog lica sa sjedištem u Crnoj Gori, za koga se usluge vrše.

(3) Strano privredno društvo može da obavlja usluge sa upućenim strancima koji su kod njega zaposleni najmanje jednu godinu. Upućenom strancu se može izdati dozvola za rad više puta, ali ne duže od tri mjeseca u kalendarskoj godini. Ukoliko se iz objektivnih razloga usluge ne mogu obaviti u roku za koji je dozvola izdata, može se tražiti produženje dozvole najduže za jedan mjesec.

(4) Izuzetno kada je vršenje usluga od posebnog interesa za Crnu Goru, dozvola se može izdati na duži period, ali ne duže od jedne godine.

(5) Prije podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole za rad za vršenje usluga iz stava 4 ovog člana, pravno lice je dužno da, na osnovu pisanog obrazloženja, dobije saglasnost Ministarstva.

(6) Ministarstvo, uz pribavljene saglasnosti ministarstava nadležnih za pojedine djelatnosti, odlučuje o opravdanosti izvođenja usluga.

(7) Dozvola za rad strancu se izdaje u okviru kvote određene za prekogranične usluge, na zahtjev pravnog lica sa sjedištem u Crnoj Gori.

Dodatno osposobljavanje i usavršavanje

Član 27

(1) Dodatno osposobljavanje i usavršavanje upućenih stranaca se može obavljati ako su pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori i strano privredno društvo vlasnički ili poslovno povezani.

(2) Dodatno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih kod poslodavca u Crnoj Gori mogu da obavljaju upućeni stranci, ako su pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori i strano privredno društvo vlasnički ili poslovno povezani.

(3) Dodatno osposobljavanje i usavršavanje lica iz st. 1 i 2 ovog člana se obavlja u pravnom licu sa sjedištem u Crnoj Gori, na osnovu ugovora zaključenog između stranog privrednog društva i pravnog lica iz st. 1 i 2 ovog člana.

(4) Dozvola za rad za dodatno osposobljavanje i usavršavanje strancu iz st. 1 i 2 ovog člana se može izdati na zahtjev pravnog lica sa sjedištem u Crnoj Gori, na period koji ne može biti duži od jedne godine.

Kretanje lica unutar stranog privrednog društva

Član 28

(1) Strano privredno društvo koje u Crnoj Gori ima registrovanu organizacionu jedinicu može privremeno da premjesti svog zaposlenog na rad u toj organizacionoj jedinici, pod uslovom da je strancu u tom privrednom društvu zaposlen najmanje godinu dana.

(2) Stranci koji se mogu uputiti, u smislu stava 1 ovog člana, su:

- 1) rukovodioci;
- 2) menadžeri;
- 3) specijalisti.

(3) Dozvola za rad za upućenog stranca iz stava 1 ovog člana se izdaje na zahtjev organizacione jedinice stranog privrednog društva registrovane u Crnoj Gori, na period do jedne godine.

(4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, ako se poslovi koje obavlja upućeni strancu ne mogu završiti za vrijeme na koje je dozvola izdata, dozvola za rad se može produžiti najduže do dvije godine.

c) Osposobljavanje i usavršavanje stranaca

Član 29

(1) Dozvola za rad za osposobljavanje i usavršavanje stranca može se izdati ako je Crna Gora zaključila sporazum o osposobljavanju i usavršavanju stranaca sa državom čiji je strancu državljanin.

(2) Osposobljavanje i usavršavanje stranca se može obavljati i bez prethodno zaključenog međudržavnog sporazuma, kada je takvo osposobljavanje i usavršavanje od interesa za Crnu Goru.

(3) Osposobljavanje i usavršavanje se realizuje na osnovu ugovora o radu, zaključenog između poslodavca u Crnoj Gori i stranca, na određeno vrijeme do godinu dana, odnosno na period za koji je dozvola izdata.

(4) Dozvola za rad za osposobljavanje i usavršavanje se izdaje na zahtjev poslodavca, na period do jedne godine, i može se produžiti najduže do dvije godine.

(5) Dozvola za rad za osposobljavanje i usavršavanje se može produžiti bez provjeravanja ograničenja iz člana 13 stav 1 ovog zakona.

(6) Dozvola za rad stranca se, u smislu st. 1 i 2 ovog člana, izdaje u okviru kvote određene za osposobljavanje i usavršavanje.

d) Pružanje ugovornih usluga

Član 30

(1) Stranac zaposlen u stranom privrednom društvu može da dobije dozvolu za rad za obavljanje ugovornih usluga u Crnoj Gori, kada se zahtijeva specijalističko znanje pružaoca ugovorne usluge.

(2) Za obavljanje usluga iz stava 1 ovog člana zaključuje se poseban ugovor između stranog privrednog društva, odnosno stranca i pravnog lica u Crnoj Gori, za period koji ne može biti duži od jedne godine.

(3) Stranac iz stava 1 ovog člana mora biti zaposlen kod stranog privrednog društva koje se bavi pružanjem te vrste usluga, najmanje jednu godinu prije zaključenja ugovora iz stava 2 ovog člana.

(4) Dozvola za rad za stranca iz stava 1 ovog člana izdaje se na zahtjev pravnog lica iz Crne Gore, na period trajanja ugovora, ali ne duže od jedne godine.

Period važenja

Član 31

(1) Dozvola za rad se izdaje na određeno vrijeme, u zavisnosti od namjene.

(2) Dozvola za rad se može nakon isteka važnosti produžiti, u slučajevima propisanim ovim zakonom.

(3) Zahtjev za produženje dozvole za rad poslodavac, pravno lice, odnosno organizaciona jedinica stranog privrednog društva registrovana u Crnoj Gori je dužan da podnese najkasnije u roku od 30 dana prije isteka roka važenja izdate dozvole.

Prestanak važenja

Član 32

Dozvola za rad prestaje da važi:

1) istekom perioda za koji je izdata;

2) prestankom ugovora o radu ili građansko-pravnog ugovora;

3) u slučaju smrti stranca.

IV. PRIJAVA I ODJAVA RADA STRANCA

Prijava i odjava rada

Član 33

Obveznik za prijavljivanje rada stranca je:

1) poslodavac, za stranca koji ima radnu dozvolu iz čl. 17, 20, 25 i 29 ovog zakona;

2) pravno lice sa sjedištem u Crnoj Gori, za stranca koji ima radnu dozvolu iz čl. 26, 27 i 30 ovog zakona;

3) organizaciona jedinica stranog privrednog društva registrovana u Crnoj Gori, za stranca koji ima radnu dozvolu iz člana 28 ovog zakona.

Član 34

(1) Obveznik za prijavljivanje rada stranca je dužan da prijavi početak i prestanak rada stranca Zavodu za zapošljavanje, najkasnije u roku od 15 dana od dana početka, odnosno prestanka rada stranca.

(2) Zavod za zapošljavanje izdaje obvezniku za prijavljivanje rada potvrdu o prijavi rada stranca, na propisanom obrascu.

(3) Postupak prijave i prestanka rada stranca, dokaze koje je potrebno dostaviti uz prijave i dostavljanje podataka iz prijava nadležnim organima, propisuje Ministarstvo.

Saradnja nadležnih organa

Član 35

(1) Zavod za zapošljavanje je dužan da o poništavanju i prestanku važenja radne dozvole stranca obavijesti organ državne uprave nadležan za poslove kretanja i boravka stranaca, u roku od osam dana od dana poništavanja, odnosno prestanka važenja radne dozvole.

(2) Organ državne uprave iz stava 1 ovog člana je dužan da o prestanku ili otkazivanju stalnog nastanjenja, odnosno privremenog boravka stranca obavijesti Zavod za zapošljavanje, u roku od osam dana od dana prestanka ili otkazivanja stalnog nastanjenja, odnosno privremenog boravka.

V. EVIDENCIJA I NAKNADA ZA IZDAVANJE RADNE DOZVOLE

Evidencija

Član 36

Evidencija o nezaposlenim i zaposlenim strancima vodi se u skladu sa zakonom.

Naknada

Član 37

(1) Naknada za troškove nastale u postupku izdavanja radne dozvole plaća se u skladu sa Zakonom o administrativnim taksama.

(2) Sredstva iz stava 1 ovog člana su prihod Zavoda za zapošljavanje.

VI. NADZOR

Inspekcija rada

Član 38

(1) Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i drugih propisa koji su donijeti na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, preko inspekcije rada.

(2) U vršenju nadzora inspektor rada ima obaveze i ovlašćenja utvrđena posebnim propisom.

(3) Poslodavac, pravno lice, odnosno organizaciona jedinica stranog privrednog društva registrovana u Crnoj Gori je dužan da u poslovnim prostorijama, odnosno mjestu rada ima radnu dozvolu za stranca.

VII. KAZNENE ODREDBE

Član 39

(1) Novčanom kaznom od dvadesetostrukog do tristostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj poslodavac - pravno lice, ako:

1) zaposli stranca, odnosno omogući mu da radi suprotno uslovima iz člana 3 ovog zakona;

2) rasporedi stranca na poslove za koje mu nije izdata radna dozvola (član 12);

3) ne prijavi i odjavi rad stranca Zavodu za zapošljavanje u zakonom propisanom roku (član 33 i član 34 stav 1);

4) ne podnese zahtjev za produženje radne dozvole najkasnije 30 dana prije isteka roka važenja izdate dozvole (član 21 stav 3 i član 31 stav 3);

5) u poslovnim prostorijama, odnosno mjestu rada nema radnu dozvolu za stranca (član 38 stav 3).

(2) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu kod poslodavca novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

(3) Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se poslodavac kao fizičko lice novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori.

Član 40

Novčanom kaznom od jedne polovine do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se stranac, ako:

1) se zaposli, odnosno radi suprotno članu 3 ovog zakona;

2) radi na poslovima za koje nije zaključio ugovor o radu, odnosno građansko-pravni ugovor (član 11 stav 4);

3) ne podnese zahtjev za produženje lične radne dozvole kada mu je odobrena dodatna zaštita u zakonom propisanom roku (član 18 stav 4).

Član 41

(1) Novčanom kaznom na licu mjesta u trostrukom iznosu minimalne zarade u Crnoj Gori kazniće se poslodavac kao fizičko lice, odgovorno lice u pravnom licu i kod poslodavca kao pravnog lica, odnosno odgovorno lice u organizacionoj jedinici stranog privrednog društva registrovanoj u Crnoj Gori za prekršaj ako u poslovnim prostorijama, odnosno mjestu rada nema radnu dozvolu za stranca (član 38 stav 3).

(2) Novčanu kaznu iz stava 1 ovog člana izriče inspektor rada.

VIII. PRELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

Član 42

(1) Postupci koji su započeti prije dana početka primjene ovog zakona okončaću se po ovom zakonu, ako je to povoljnije za stranku.

(2) Radna dozvola izdata prije dana početka primjene ovog zakona važi do isteka vremena na koje je izdata.

Član 43

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 44

Danom početka primjene ovog zakona prestaju da važe Zakon o zapošljavanju i radu stranaca ("Službeni list RCG", br. 11/04) i Uredba o radnom angažovanju nerezidentnih fizičkih lica ("Službeni list RCG", broj 28/03).

Član 45

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. januara 2009. godine.

SU-SK.Broj 01-257/10
Podgorica, 18. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

281. Na osnovu člana 95 tačke 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O GENETIČKI MODIFIKOVANIM ORGANIZMIMA

Prolašavam Zakon o genetički modifikovanim organizmima, koji je donijela Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 18. marta 2008. godine.

Broj: 01-641/2
Podgorica, 24. 03. 2008. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

ZAKON
O GENETIČKI MODIFIKOVANIM ORGANIZMIMA

I. OPŠTE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se uslovi za upotrebu genetički modifikovanih organizama (u daljem tekstu: GMO) i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, njihovu upotrebu u zatvorenim sistemima i namjerno uvođenje u životnu sredinu, kao i stavljanje u promet, rukovanje, prevoz, pakovanje, tranzit (provoz) preko teritorije Crne Gore, obilježavanje, preradu i mjere za sprječavanje i otklanjanje štetnih efekata.

Značenje pojmova

Član 2

Pojedini pojmovi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **genetički materijal** je dio biljke, životinje, gljive i mikroorganizma koji sadrži genetičku (nasljednu) informaciju;
- 2) **mikroorganizam** je mikrobiološki entitet, ćelijski ili nećelijski, koji je sposoban za reprodukciju ili prenošenje genetičkog materijala, uključujući viruse, viroide, životinjske i biljne ćelije u kulturi;
- 3) **genetička modifikacija** je namjerna izmjena genetičkog materijala organizma na način različit od prirodne rekombinacije i indukcije mutacija, odnosno uvođenje stranog genetičkog materijala u genetički materijal organizma ili uklanjanje dijela genetičkog materijala organizma;
- 4) **organizam** je svaka biološka jedinica sposobna za razmnožavanje ili prenos genetičkog materijala;
- 5) **genetički modifikovan organizam (GMO)** je organizam, osim ljudskog bića, čiji je genetički materijal izmijenjen na način koji se ne pojavljuje prirodnim putem (parenjem ili rekombinacijom), već:
  - a) tehnikama rekombinantne nukleinske kiseline koje uključuju stvaranje novih kombinacija genetičkog materijala unošenjem molekula nukleinske kiseline bilo kojim načinom van organizma u virus, bakterijski plazmid ili drugi vektorski sistem i njihovo uključivanje u organizam domaćina u kojem se ne pojavljuju prirodno, ali u kojem su sposobni za kontinuirano umnožavanje;
  - b) tehnikama koje uključuju direktno unošenje u organizam nasljednog materijala, pripremljenog van tog organizma, uključujući mikroinjekciju, makroinjekciju i mikroenkapsulaciju;
  - c) ćelijskom fuzijom (uključujući fuziju protoplasta) ili tehnikama hibridizacije kod kojih se žive ćelije sa novim kombinacijama genetičkog materijala stvaraju fuzijom dvije ili više ćelija pomoću metoda koje se ne pojavljuju prirodno;
- 6) **proizvod od GMO** je svaki proizvod koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od jednog ili više GMO, bez obzira na stepen njegove obrade, koji je namijenjen za stavljanje u promet;
- 7) **biološka raznovrsnost** je sveukupnost živih organizama koji su sastavni dijelovi ekoloških sistema, a uključuje raznovrsnost unutar vrste, između vrsta, kao i raznovrsnost između ekoloških sistema;
- 8) **genetička raznovrsnost** je sveukupnost gena živih organizama, njihova raznovrsnost između jedinki, populacija, vrsta i viših taksonomskih kategorija;
- 9) **zatvoreni sistem** je laboratorija, proizvodni pogon ili drugi od životne sredine izolovani prostor, odnosno prostor odvojen fizičkim preprekama ili kombinacijom fizičkih sa hemijskim odnosno biološkim preprekama, koje onemogućavaju kontakt GMO sa spoljnom sredinom ili njihov uticaj na nju;
- 10) **namjerno uvođenje GMO u životnu sredinu** je namjerno uvođenje u životnu sredinu GMO ili kombinacije GMO za koje se ne koriste posebne mjere sprječavanja za ograničenje GMO radi kontakta sa opštom populacijom i životnom sredinom i za zadržavanje visokog stepena zaštite za opštu populaciju i životnu sredinu, osim stavljanja u promet;
- 11) **stavljanje u promet GMO** je stavljanje GMO i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, na raspolaganje trećim licima uz naknadu ili bez naknade;
- 12) **tranzit** je provoz GMO preko teritorije Crne Gore namijenjenih korisniku u drugoj državi;
- 13) **procjena rizika od GMO** ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, je naučno zasnovana procjena i identifikacija mogućih štetnih efekata (neposrednih i posrednih,

kratkoročnih i dugoročnih), na zdravlje ljudi, životnu sredinu i biološku raznovrsnost, do kojih može doći pri upotrebi GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u zatvorenim sistemima, pri namjernom uvođenju u životnu sredinu ili stavljanjem u promet;

14) **incident** je svaki događaj koji uključuje značajno i nenamjerno ispuštanje u životnu sredinu GMO tokom kontrolisanog korišćenja, koje bi moglo predstavljati neposrednu ili odloženu opasnost za život i zdravlje ljudi i životnu sredinu;

15) **ovlašćena laboratorija** je pravno lice koje vrši ispitivanje i kontrolu GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;

16) **subjekat u poslovanju GMO** je privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje koristi, namjerno uvodi u životnu sredinu ili zatvorene sisteme, stavlja u promet, prevozi GMO ili proizvode koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;

17) **stvaralac** je pravno ili fizičko lice koje je stvorilo GMO ili proizvode koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;

18) **potrošač** je lice koje proizvod koristi za ishranu ili neposrednu upotrebu, a ne za poslovnu operaciju ili aktivnost;

19) **podnosioc prijave** je pravno ili fizičko lice koje namjerava da koristi GMO u zatvorenim sistemima, namjerno uvodi GMO u životnu sredinu, stavlja u promet, prevozi ili prevozi GMO ili proizvode koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;

20) **praćenje stanja (monitoring) GMO** je planirano i sistematsko praćenje i nadziranje GMO u zatvorenim sistemima prilikom namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu i stavljanja GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u promet, kao i mogućih štetnih efekata u skladu sa propisima;

21) **jedinstveni kod** je alfanumerički kod sastavljen od devet slova i brojeva koji se daje svakom GMO odobrenom za stavljanje u promet, odnosno za gajenje u komercijalne svrhe i upotrebu za ishranu ljudi ili životinja;

22) **sledljivost** je mogućnost praćenja GMO i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u svim fazama proizvodnje i distribucije;

23) **ograničena upotreba GMO** je upotreba u kojoj se GMO uzgaja, razmnožava, čuva, prevozi, uništava, uklanja ili na drugi način koristi u zatvorenom sistemu.

Izuzeci

Član 3

Ovaj zakon ne primjenjuje se na proizvode koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, ako su namijenjeni za medicinske i kozmetičke svrhe.

In vitro oplodnja, prirodni procesi poput konjugacije, transdukcije, transformacije, indukcija poliploidije, ne smatraju se genetičkim modifikacijama iz člana 2 tačka 6 ovog zakona, pod uslovom da ne obuhvataju upotrebu rekombinantnih molekula nukleinske kiseline ili GMO dobijenih metodama različitim od metoda na koje se ne primjenjuje ovaj zakon.

Primjena drugih zakona

Član 4

Na postupke koji se vode u skladu sa ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređen opšti upravni postupak, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Na hranu ili hranu za životinje koja sadrži, sastoji se ili je dobijena od GMO, shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim je uređena bezbjednost hrane, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Pravo na žalbu

Član 5

Protiv prvostepenog rješenja nadležnih organa iz člana 10 stav 1 al. 4 i 5 ovog zakona, žalba se može izjaviti ministarstvu nadležnom za poslove poljoprivrede i veterinarstva.

Protiv prvostepenog rješenja nadležnog državnog organa iz člana 10 stav 1 alineja 3 ovog zakona žalba se izjavljuje ministarstvu nadležnom za poslove zdravlja.

Protiv prvostepenog rješenja nadležnog organa iz člana 10 stav 1 alineja 6 ovog zakona, žalba se može izjaviti ministarstvu nadležnom za poslove zaštite životne sredine.

II. NAČELA UPRAVLJANJA GMO

Načelo integrisanosti

Član 6

Osnove i ciljeve politike upravljanja GMO, kao i mjere za sprječavanje štetnih efekata proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO na zdravlje ljudi i životnu sredinu uključuju se u strateške, planske i programske dokumente iz oblasti razvoja, finansija, obrazovanja, informisanja i podsticanja naučno - istraživačkih djelatnosti.

Načelo predostrožnosti

Član 7

GMO mogu da budu u upotrebi u zatvorenim sistemima, namjerno uvedeni u životnu sredinu i stavljeni u promet i upotrebu u skladu sa ovim zakonom.

Nadležni organi, u saglasnosti sa načelom predostrožnosti, dužni su da obezbijede preduzimanje odgovarajućih mjera za izbjegavanje štetnih efekata na zdravlje ljudi i životnu sredinu, koji mogu biti prouzrokovani namjernim uvođenjem u zatvorene sisteme, životnu sredinu ili stavljanjem u promet proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO.

Načelo procjene rizika

Član 8

Procjena rizika od potencijalnih štetnih efekata na zdravlje ljudi i životnu sredinu koji mogu da nastanu usljed transfera gena GMO u druge organizme vrši se prema pojedinačnim slučajevima saglasno ovom zakonu, uzimajući u obzir prirodu organizma u koji se unosi, odnosno životne sredine u koju se uvodi.

Prilikom procjene rizika od GMO posebno se identifikuju i isključuju GMO koji sadrže gene rezistentne na antibiotike za ljudsku i veterinarsku upotrebu, a koji mogu da prouzrokuju štetni efekat na zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Načelo javnosti

Član 9

Javnost ima pravo da bude obaviještena o upravljanju GMO i uključena u postupke odlučivanja u skladu sa zakonom.

III. NADLEŽNOSTI U SPROVOĐENJU ZAKONA

1. Nadležni organi

Član 10

Poslove državne uprave u oblasti GMO vrše:

- ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo poljoprivrede);
- ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo zaštite životne sredine);
- ministarstvo nadležno za poslove zdravlja (u daljem tekstu: Ministarstvo zdravlja);
- organ uprave nadležan za poslove veterinarstva;
- organ uprave nadležan za fitosanitarne poslove;
- organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine.

Obavljanje pojedinih poslova od javnog interesa iz nadležnosti organa državne uprave iz stava 1 ovog člana može se povjeriti ovlaštenim pravnim licima, u skladu sa zakonom.

Nadležnosti

Član 11

Ministarstvo poljoprivrede u vršenju poslova iz člana 10 stav 1 alineja 1 ovog zakona donosi godišnji plan kontrole, plan monitoringa, plan upravljanja kriznim situacijama u slučaju incidenta nastalog u poslovanju GMO, saraduje sa Nacionalnim savjetom za biološku sigurnost, daje ovlaštenja laboratorijama za vršenje ispitivanja, odlučuje po žalbama na rješenja donesena u prvostepenom postupku, izdaje odobrenje za upotrebu GMO u eksperimentalne svrhe, saraduje sa međunarodnim organizacijama i nadležnim organima drugih država iz svoje nadležnosti u oblasti GMO, vrši prijavljivanje (notifikaciju) propisa i mjera koji se donose u izvršavanju ovog zakona, donosi propise u izvršavanju ovog zakona i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Ministarstvo zaštite životne sredine u vršenju poslova iz člana 10 stav 1 alineja 2 ovog zakona donosi godišnji plan kontrole, plan monitoringa i plan upravljanja kriznim situacijama u slučaju incidenta nastalog uvođenjem GMO u životnu sredinu, saraduje sa Nacionalnim savjetom za biološku sigurnost, odlučuje po žalbama na rješenja donesena u prvostepenom postupku, saraduje sa međunarodnim organizacijama i nadležnim organima drugih država iz svoje nadležnosti u oblasti GMO, donosi propise u izvršavanju ovog zakona i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Ministarstvo zdravlja u vršenju poslova iz člana 10 stav 1 alineja 3 ovog zakona utvrđuje ispunjenost propisanih zahtjeva i izdaje i oduzima odobrenja, odnosno saglasnosti za obavljanje djelatnosti subjektima u poslovanju s hranom od GMO i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO biljnog porijekla nakon primarne proizvodnje, kombinovanom hranom i ostalom hranom, kao i pojedinačno deklarisanu upakovanu hranu životinjskog porijekla i kombinovane hrane u prometu na malo, saraduje sa Nacionalnim savjetom za biološku sigurnost, odlučuje po žalbama na rješenja donesena u prvostepenom postupku, vrši kontrolu i inspeksijski nadzor i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Organ uprave nadležan za poslove veterinarstva iz člana 10 stav 1 alineja 4 ovog zakona vrši upravne i sa njima povezane stručne poslove u oblasti hrane i hrane za životinje koja sadrži, sastoji se ili je dobijena od GMO, vrši konsultacije sa podnosiocem prijave o povjerljivim podacima i donosi zaključke o podacima koji se smatraju povjerljivim u skladu sa ovim zakonom, saraduje sa Nacionalnim savjetom za biološku sigurnost, vrši procjenu dodatnih podataka, organizuje i sprovodi javne rasprave u postupku odlučivanja po prijavama za poslovanje hranom i hranom za životinje koja sadrži, sastoji se ili je dobijena od GMO, odlučuje po prijavi, priprema stručne osnove za plan kontrole, plan monitoringa i plan za upravljanje kriznim situacijama u oblasti prometa GMO, kontrolu i inspeksijski nadzor i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Organ uprave nadležan za fitosanitarne poslove iz člana 10 stav 1 alineja 5 ovog zakona vrši upravne i sa njima povezane stručne poslove u oblasti reproduktivnog GMO biljnog materijala ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO namijenjenih stavljanju u promet, odlučuje po prijavama za upotrebu u zatvorenim sistemima, vrši konsultacije sa podnosiocem prijave o

povjerljivim podacima i donosi zaključke o podacima koji se smatraju povjerljivim, surađuje sa Nacionalnim savjetom za biološku sigurnost, vrši procjenu dodatnih podataka, organizuje i sprovodi javne rasprave u postupku odlučivanja po prijavama, vrši klasifikaciju nivoa rizika zatvorenog sistema, izdaje odobrenja subjektima u poslovanju sa GMO za stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, priprema stručne osnove za plan kontrole, plan monitoringa i plan upravljanja kriznim situacijama u oblasti korišćenja GMO u zatvorenim sistemima i vrši monitoring i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine iz člana 10 stav 1. alineja 6 ovog zakona vrši upravne i sa njima povezane stručne poslove u oblasti namjernog uvođenja u životnu sredinu GMO i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, odlučuje po prijavama za namjerno uvođenje u životnu sredinu, vrši konsultacije sa podnosiocem prijave o povjerljivim podacima i donosi zaključke o podacima koji se smatraju povjerljivim, surađuje sa Nacionalnim savjetom za biološku sigurnost, vrši procjenu dodatnih podataka, organizuje i sprovodi javne rasprave u postupcima odlučivanja po prijavama, preispituje potencijalne rizike uvođenja GMO u životnu sredinu, izdaje odobrenja subjektima u poslovanju GMO za uvođenje u životnu sredinu, priprema stručne osnove za plan kontrole, plan monitoringa i plan upravljanja kriznim situacijama u oblasti uvođenja GMO u životnu sredinu, vrši monitoring i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.

Član 12

Nadležni organ uprave iz člana 10 st. 4, 5 i 6 ovog zakona u slučaju nedostatka naučnih informacija i znanja o mogućim razmjerama štetnih efekata na zdravlje ljudi, biološku raznovrsnost i životnu sredinu ili ako postoje nova naučna saznanja o tome da proizvod može izazvati štetne efekte po zdravlje ljudi, biološku raznovrsnost i životnu sredinu, može privremeno ograničiti ili zabraniti uvoz, upotrebu i stavljanje u promet, odnosno uvođenje u životnu sredinu GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO.

Propisi koje donosi Ministarstvo poljoprivrede

Član 13

Ministarstvo poljoprivrede donosi propise kojima se uređuju:

- uslovi za dobijanje ovlaštenja za laboratorije koje vrše ispitivanja i kontrolu GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
- sadržaj zahtjeva za dobijanje odobrenja za izvođenje ogleda, način i uslove izvođenja ogleda i monitoringa upotrebe GMO u eksperimentalne svrhe;
- bliži kriterijumi za klasifikaciju, uslovi za objekte i nivo rizika u zatvorenim sistemima;
- uslovi, sadržaj i obim procjene rizika upotrebe GMO u zatvorenim sistemima;
- bliži sadržaj prijave, tehničke dokumentacije i uslove monitoringa za stavljanje u promet GMO ili koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
- bliži način označavanja proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
- uslovi prekograničnog prenosa GMO;
- uslovi u pogledu rukovanja, pakovanja i prevoza GMO;
- oblik, sadržaj, način vođenja registara;
- i druge propise u izvršavanju ovog zakona.

Propisi koje donosi Ministarstvo zaštitne životne sredine

Član 14

Ministarstvo zaštite životne sredine donosi propise kojima se bliže uređuju:

- uslovi, način i postupak uvođenja GMO u životnu sredinu;
- uslovi u pogledu osposobljenosti lica za namjerno uvođenje u životnu sredinu, bliži sadržaj tehničkog dosjea i uslove u pogledu sadržaja i obima procjene rizika za namjerno uvođenje GMO u životnu sredinu, metodologiju za izradu procjene rizika i uslove koji moraju biti ispunjeni prilikom izrade procjene rizika;
- oblik, sadržaj, način vođenja registara;
- i druge propise u izvršavanju ovog zakona.

2. Nacionalni savjet za biološku sigurnost

Osnivanje i nadležnosti

Član 15

Radi kontinuiranog praćenja stanja i razvoja u oblasti genetičke biotehnologije GMO i pružanja naučne i stručne pomoći u donošenju odluka i pripremi propisa iz oblasti GMO i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, osniva se Nacionalni savjet za biološku sigurnost (u daljem tekstu: NSBS).

U vršenju poslova iz stava 1 ovog člana NSBS:

- 1) razmatra prijave i daje mišljenja o podnijetim prijavama stvaraoca, subjekta u poslovanju GMO ili njegovog ovlaštenog zastupnika u cilju dobijanja odobrenja za tranzit, upotrebu u zatvorenim sistemima, namjerno uvođenje u životnu sredinu, stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
- 2) daje mišljenje o rizicima pri upotrebi u zatvorenim sistemima, namjernom uvođenju u životnu sredinu, stavljanju u promet GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
- 3) predlaže preduzimanje mjera u otklanjanju rizika od GMO;
- 4) daje mišljenja na nacрте i predloge zakona, drugih propisa i opštih akata o GMO;

- 5) analizira stanje i inicira primjenu svjetskih dostignuća u oblasti upotrebe GMO;
  - 6) sarađuje sa domaćim i međunarodnim institucijama u oblasti razmjene naučnih i stručnih informacija;
  - 7) daje predloge za obavještanje, učešće javnosti i edukaciju o GMO;
  - 8) vrši druge poslove utvrđene aktom o osnivanju NSBS u skladu sa ovim zakonom.
- U vršenju poslova iz st. 1 i 2 ovog člana NSBS sarađuje sa ministarstvima, nadležnim državnim organima i organima uprave.

Sastav i način rada NSBS

Član 16

Članovi NSBS imenuju se iz reda istaknutih javnih, naučnih i stručnih radnika u zvanju doktora nauka iz oblasti biologije, poljoprivrede, medicine, veterine, mikrobiologije, genetike, ekologije, evolucione biologije, populacione biologije, toksikologije, alergologije, šumarstva, biohemije, molekularne biologije i drugih relevantnih naučnih oblasti.

NSBS ima predsjednika i 10 članova koji se imenuju na period od četiri godine.

Članove NSBS imenuje Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) na predlog nadležnih organa državne uprave.

Ministarstvo poljoprivrede predlaže šest članova, a Ministarstvo zaštite životne sredine pet članova NSBS.

Način rada i organizacija NSBS uređuje se poslovníkom NSBS.

NSBS podnosi Vladi izvještaj o svom radu najmanje jednom godišnje.

Administrativno-tehničke poslove za potrebe NSBS obavljaju paritetno Ministarstvo poljoprivrede i Ministarstvo zaštite životne sredine.

Zaposleni u organima uprave ne mogu biti članovi NSBS.

Član 17

Članovima za rad u NSBS pripada naknada.

Sredstva za rad NSBS obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore na pozicijama Ministarstva poljoprivrede i Ministarstva zaštite životne sredine na paritetnoj osnovi.

Čuvanje povjerljivih podataka

Član 18

Članovi NSBS dužni su da, tokom i po isteku mandata, čuvaju podatke koji su označeni kao povjerljivi u skladu sa ovim zakonom.

Povjerljivost podataka iz stava 1 ovog člana dužna su da čuvaju i druga lica koja učestvuju u radu NSBS, odnosno koja učestvuju u postupku razmatranja prijave za upravljanje GMO.

Postupanje sa povjerljivim informacijama i razmjena informacija između lica kojima je dozvoljen pristup informacijama vrši se u skladu sa zakonom.

Sukob interesa

Član 19

Član NSBS koji je poslovno, finansijski ili porodično (supružnik, djeca, roditelji, braća i sestre) u vezi sa podnosiocem prijave ne smije učestvovati u postupku glasanja prilikom davanja predloga i mišljenja iz člana 15 stav 2 tač. 1 i 2 ovog zakona.

Član NSBS je dužan da o sukobu interesa obavijesti predsjednika.

3. Ovlašćena laboratorija za ispitivanje i kontrolu GMO

Davanje ovlašćenja

Član 20

Ispitivanje i kontrolu GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO može da obavlja samo ovlašćena laboratorija.

Ovlašćenje za vršenje ispitivanja iz stava 1 ovog člana može dobiti samo akreditovana laboratorija sa svojstvom pravnog lica koja posjeduje sertifikat za dobru laboratorijsku praksu (u daljem tekstu: DLP sertifikat) i ispunjava uslove utvrđene propisom koji donosi Ministarstvo poljoprivrede u saglasnosti sa Ministarstvom zaštite životne sredine.

Ovlašćenje za vršenje ispitivanja daje Ministarstvo poljoprivrede uz saglasnost Ministarstva zaštite životne sredine.

Ovlašćena laboratorija, po završetku ispitivanja GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, dostavlja izvještaj sa nalazima nadležnom organu državne uprave.

Ovlašćena laboratorija i zaposleni u laboratoriji dužni su da čuvaju podatke koji su označeni kao povjerljivi, u skladu sa ovim zakonom, kao i povjerljivost rezultata dobijenih na osnovu ispitivanja i kontrola izvedenih na zahtjev nadležnog organa.

IV. GENETIČKI MODIFIKOVANI ORGANIZMI

Prijave i odobrenja

Član 21

Upotreba u zatvorenim sistemima, namjerno uvođenje u životnu sredinu, stavljanje u promet i tranzit GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, dozvoljen je pod uslovima i na način utvrđen ovim zakonom.

Postupak za izdavanje odobrenja za upotrebu u zatvorenim sistemima, namjerno uvođenje u životnu sredinu, stavljanje u promet i tranzit GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, pokreće se na osnovu prijave podnesene u pisanoj ili elektronskoj formi.

Podnosilac prijave je dužan da podnese posebnu prijavu i za svaki GMO dobijen ukrštanjem dva ili više GMO primjenom klasičnih metoda.

Podnosilac prijave može otpočeti upotrebu zatvorenog sistema, upotrebu GMO u zatvorenom sistemu, namjerno uvođenje u životnu sredinu, stavljanje u promet i prekogranični prenos GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, samo po dobijanju odobrenja nadležnog organa uprave.

Član 22

Zabranjeno je staviti u promet ili gajiti u komercijalne svrhe GMO, ako za njega ne postoje eksperimentalni podaci i istraživanja o neposrednim i posrednim uticajima na ekosisteme koji mogu biti ugroženi njegovom upotrebom, a koji su dobijeni u ogledima izvedenim na teritoriji Crne Gore.

Sadržaj zahtjeva za dobijanje odobrenja za izvođenje ogleda, način i uslove izvođenja ogleda i monitoringa upotrebe GMO u eksperimentalne svrhe utvrđuje se propisom koji donosi Ministarstvo poljoprivrede, po pribavljenom mišljenju Ministarstva zaštite životne sredine.

Povjerljivi podaci

Član 23

Podnosilac prijave može da označi određene podatke u prijavi kao poslovnu tajnu, odnosno kao povjerljive u skladu sa zakonom kojim je uređena zaštita povjerljivih podataka.

Povjerljive podatke iz stava 1 ovog člana ne predstavljaju:

- a) opis genetički modifikovanog organizma;
  - b) naziv i sjedište podnosioca prijave - pravnog lica i lično ime zakonskog zastupnika, a za fizičko lice lično ime, JMB građana i prebivalište, odnosno odgovarajuće podatke iz identifikacione isprave za strane državljane;
  - c) datum podnošenja prijave;
  - d) lokacija zatvorenog sistema, odnosno lokacija uvođenja u životnu sredinu;
  - e) planovi i metode nadzora GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, kao i mjere u slučaju incidenta;
  - f) podaci potrebni za procjenu rizika (podaci o mogućim štetnim i drugim efektima);
  - g) nivo rizika upotrebe GMO u zatvorenom sistemu i
  - h) drugi podaci koje odredi nadležni organ državne uprave u skladu sa zakonom.
- Povjerljivim podatkom, u smislu ovog zakona, ne može se označiti podatak koji je objavljen. Zabranjeno je podatke iz jedne prijave o sprovedenim eksperimentima za procjenu rizika koristiti u drugim prijavama bez pisanog odobrenja vlasnika podataka, ako nijesu dostupni javnosti.

Podatke koji su u prijavi označeni kao povjerljivi, nadležni organ uprave, član NSBS, odnosno zaposleni u ovlaštenoj laboratoriji, dužni su da čuvaju kao povjerljive 10 godina nakon razmatranja zahtjeva, odnosno davanja odobrenja, odnosno odbijanja ili povlačenja prijave.

Nadležni organ državne uprave dužan je da, po sprovedenoj konsultaciji sa podnosiocem prijave, u roku od 15 dana od dana prijema prijave, zaključkom odredi koji podaci se smatraju povjerljivim.

Ispitivanje i troškovi

Član 24

Podnosilac prijave dužan je da, na zahtjev nadležnog organa uprave, dostavi dodatne podatke, kao i radi ispitivanja odgovarajuću količinu GMO za čije odobrenje je podnesena prijava.

Troškove analize i uništavanja, kao i privremenog odlaganja i čuvanja, ako se analizom utvrdi da se radi o nedozvoljenom GMO ili proizvodu koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, snosi subjekat u poslovanju GMO ili ovlašćeni zastupnik.

Visinu troškova iz stava 1 ovog člana propisuje Vlada.

Upoznavanje javnosti sa sadržajem prijave i rješenje po prijavi

Član 25

Nadležni organ državne uprave, po prijemu prijave, objavljuje u najmanje jednom dnevnom štampanom mediju koji se distribuira na teritoriji Crne Gore, elektronskim medijima i na njez stranici nadležnog organa, obavještenje koje sadrži osnovne podatke o podnosiocu i predmetu prijave i mjestu i vremenu u kojem se može izvršiti uvid u dostupne podatke u skladu sa zakonom.

Nadležni organ uprave organizuje i sprovodi javnu raspravu koja mora trajati najmanje 45 dana od dana objavljivanja obavještenja iz stava 1 ovog člana.

Rješenje nadležnog organa uprave po prijavi objavljuje se na način utvrđen stavom 1 ovog člana i u "Službenom listu Crne Gore".

V. UPOTREBA GMO U ZATVORENIM SISTEMIMA Nivoi rizika upotrebe GMO

Član 26

Upotreba GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u zatvorenim sistemima klasifikuje se u jedan od četiri nivoa rizika, i to:

- prvi nivo, odnosi se na ograničenu upotrebu kod koje su rizici zanemarljivi;
- drugi nivo, odnosi se na ograničenu upotrebu kod koje su rizici mali;
- treći nivo, odnosi se na ograničenu upotrebu kod koje su rizici značajni;
- četvrti nivo, odnosi se na ograničenu upotrebu kod koje su rizici veliki.

Subjekat u poslovanju iz stava 1 ovog člana dužan je da prilikom upotrebe GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u zatvorenom sistemu obezbijedi propisane fizičke, hemijske i druge sigurnosne uslove i rukovanje u skladu sa propisanim zahtjevima.

Klasifikaciju nivoa rizika upotrebe GMO u zatvorenim sistemima vrši organ uprave nadležan za fitosanitarne poslove, na osnovu ispunjenosti propisanih mjera sigurnosti i drugih uslova u skladu sa zakonom.

Bliži kriterijumi za klasifikaciju, uslove za objekte i nivo rizika iz stava 3 ovog člana utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo poljoprivrede po pribavljenom mišljenju Ministarstva zaštite životne sredine.

Prijava zatvorenog sistema

Član 27

Upotreba GMO može da se sprovodi samo u zatvorenom sistemu koji ispunjava propisane uslove za nivo rizika u koji je klasifikovana namjeravana upotreba.

Podnosilac prijave dužan je da zatvoreni sistem, prije prve upotrebe, prijavi organu uprave nadležnom za fitosanitarne poslove.

Prijava zatvorenog sistema mora sadržati podatke o podnosiocu prijave, zatvorenom sistemu i nivou rizika namjeravanih radnji u zatvorenom sistemu, a naročito:

- naziv i sjedište subjekta u poslovanju sa GMO i lično ime lica odgovornog za nadzor i sigurnost;
- dokaz o registraciji u Centralni registar Privrednog suda (u daljem tekstu: CRPS) ili drugi odgovarajući registar;
- podatke o stručnom obrazovanju i naučnim referencama lica odgovornih za nadzor i sigurnost;
- adresu i opšti opis objekata i prostora i opis prirode posla koji se namjerava obavljati u objektu;
- nivo rizika upotrebe GMO, a za ograničenu upotrebu GMO klasifikovanog u prvi nivo rizika, izvod iz procjene rizika za namjeravanu upotrebu GMO i postupanje s otpadom.

Ako nakon podnošenja prijave, podnosiocu prijave postanu dostupne nove informacije koje mogu značajno uticati na zdravlje ljudi, biološku raznovrsnost i životnu sredinu ili klasifikaciju u novi nivo rizika, dužan je da o tome obavijesti organ uprave iz stava 2 ovog člana i podnese novu prijavu.

Organ uprave iz stava 2 ovog člana, nakon podnošenja prijave, ispituje da li zatvoreni sistem ispunjava propisane uslove i, nakon pribavljenog mišljenja NSBS, upisuje zatvoreni sistem u registar zatvorenih sistema, ukoliko ispunjava propisane uslove, u roku od 60 dana od dana prijema prijave i o upisu izdaje rješenje.

Član 28

Prije započinjanja upotrebe GMO u zatvorenom sistemu, podnosilac prijave dužan je da izradi procjenu rizika za namjeravanu upotrebu.

Na osnovu analize karakteristika GMO, namjeravane upotrebe i uslova životne sredine koja može biti izložena opasnosti, procjenom će se utvrditi mogući štetni efekti, nivo rizika, mjere potrebne za sprječavanje incidenta i druge sigurnosne mjere, kao i mjere za postupanje sa otpadom i otpadnim vodama iz zatvorenog sistema.

Na osnovu procjene rizika podnosilac prijave predlaže klasifikaciju upotrebe GMO u zatvorenom sistemu u jedan od nivoa rizika iz člana 26 stav 1 ovog zakona.

Ako je podnosilac prijave u nedoumici u koji nivo rizika treba klasifikovati upotrebu GMO u zatvorenom sistemu, upotreba će se klasifikovati u nivo sa strožijim mjerama nadzora.

Bliži uslovi, sadržaj i obim procjene rizika upotrebe GMO u zatvorenim sistemima utvrđuje se propisom koji donosi Ministarstvo poljoprivrede u saglasnosti sa Ministarstvom zaštite životne sredine.

Plan mjera

Član 29

Prije započinjanja upotrebe GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u zatvorenom sistemu, podnosilac prijave dužan je da izradi plan mjera za slučaj incidenta.

Podnosilac prijave dužan je da dostavi podatke o planu mjera u slučaju incidenta koji odobrava Ministarstvo poljoprivrede po pribavljenom mišljenju Ministarstva zaštite životne sredine i Ministarstva zdravlja.

Otpočinjanje upotrebe prvog i drugog nivoa rizika

Član 30

Za prvu i svaku narednu ograničenu upotrebu GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, klasifikovanu u prvi i drugi nivo rizika, koja će se vršiti u za taj nivo rizika registrovanom zatvorenom sistemu, prijava se podnosi organu uprave nadležnom za fitosanitarne poslove.

Ukoliko je zatvoreni sistem iz stava 1 ovog člana upisan u registar iz člana 27 stav 5 ovog zakona, za ograničenu upotrebu GMO klasifikovanu u prvi i drugi nivo rizika upotrebe GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO može otpočeti samo nakon dobijanja

odobrenja organa uprave iz stava 1 ovog člana.

Organ uprave iz stava 1 ovog člana dužan je da dostavi, bez odlaganja, kopiju prijave i prateću dokumentaciju NSBS.

NSBS je dužan da mišljenje po prijavi i pratećoj dokumentaciji dostavi organu uprave iz stava 3 ovog člana, u roku od 21 dan od dana prijema kopije prijave.

Organ uprave iz stava 1 ovog člana dužan je da po prijavi odluči u roku od 45 dana od dana prijema prijave.

Otpočinjanje upotrebe trećeg i četvrtog nivoa rizika

Član 31

Za prvu i svaku narednu ograničenu upotrebu GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, klasifikovanu u treći i četvrti nivo rizika, koja će se vršiti u za taj nivo rizika registrovanom zatvorenom sistemu, prijava se podnosi organu uprave iz člana 30 stav 1 ovog zakona.

Ukoliko je zatvoreni sistem iz stava 1 ovog člana upisan u registar iz člana 27 stav 5 ovog zakona, za ograničenu upotrebu GMO klasifikovanu u treći i četvrti nivo rizika, upotreba GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO može otpočeti samo nakon dobijanja odobrenja organa uprave iz člana 30 stava 1 ovog zakona.

Organ uprave iz stava 1 ovog člana dužan je da dostavi, bez odlaganja, kopiju prijave i prateću dokumentaciju NSBS.

NSBS je dužan da mišljenje po prijavi i pratećoj dokumentaciji dostavi organu uprave iz stava 3 ovog člana, u roku od 45 dana od dana prijema kopije prijave.

Organ uprave iz stava 1 ovog člana dužan je da po prijavi odluči u roku od 90 dana od dana prijema prijave.

VI. NAMJERNO UVOĐENJE GMO U ŽIVOTNU SREDINU

Podnošenje prijave

Član 32

Podnosilac prijave dužan je da, prije namjernog uvođenja GMO, proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO u životnu sredinu, pribavi odobrenje organa uprave nadležnog za zaštitu životne sredine.

Prijava za uvođenje GMO u životnu sredinu mora sadržati podatke o podnosiocu prijave, a naročito:

1) naziv i sjedište za pravno lice i lično ime zakonskog zastupnika, a za fizičko lice lično ime, JMB građana i prebivalište;

2) podatke o stručnoj osposobljenosti lica koja će vršiti namjerno uvođenje GMO u životnu sredinu;

3) količinu GMO koja se planira unijeti u životnu sredinu;

4) upozorenje o štetnim efektima GMO u uslovima različitih načina korišćenja.

Uz prijavu iz stava 2 ovog člana podnosi se naročito:

1) dokaz o registraciji u CRPS, ili drugi odgovarajući registar;

2) tehnički dosije, koji naročito sadrži:

- opšte podatke vezane za GMO;

- podatke o uslovima uvođenja i prostoru u koji se planira uvođenje GMO;

- podatke o međudjelovanju GMO i životne sredine;

- plan praćenja (monitoring) uticaja GMO na zdravlje ljudi, životnu sredinu i biološku raznovrsnost;

- podatke o nadzoru, mjerama sanacije i mjerama koje će sprovesti u slučaju incidenta;

- sažetak dosijea;

3) procjenu rizika GMO za životnu sredinu, izvještaj o dobijenim rezultatima, korišćenim metodama prilikom procjene i korišćena naučna i stručna literatura.

Prije izdavanja odobrenja iz stava 1 ovog člana, organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine dužan je da pribavi saglasnost Ministarstva poljoprivrede.

Organ uprave iz stava 1 ovog člana može, prije izdavanja odobrenja, od podnosioca prijave zahtijevati dostavljanje dodatnih podataka.

Podnosilac prijave se u prijavi može pozvati i na podatke ili rezultate namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu iz druge prijave podnesene organu uprave nadležnom za zaštitu životne sredine, ako ti podaci nijesu označeni kao tajna ili ako je pribavio pisanu saglasnost tog podnosioca.

Uslove u pogledu stručne osposobljenosti lica za namjerno uvođenje u životnu sredinu i bliži sadržaj tehničkog dosijea, sadržaj i obim procjene rizika za namjerno uvođenje GMO u životnu sredinu, metodologiju za izradu procjene rizika i uslove koji moraju biti ispunjeni prilikom izrade procjene rizika utvrđuje propisom Ministarstvo zaštite životne sredine uz mišljenje Ministarstva poljoprivrede.

Član 33

Organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine evidentira broj i datum prijave, a na zahtjev, podnosiocu prijave izdaje potvrdu prijema sa datumom i brojem iz evidencije.

Organ uprave iz stava 1 ovog člana dužan je da, u skladu sa naučnim razvojem biotehnologije i drugim dostupnim podacima, po prijemu uredne prijave, preispita potencijalne rizike uvođenja GMO u životnu sredinu i druge uslove koje je potrebno ispuniti da bi po prijavi odlučivao.

Organ uprave iz stava 1 ovog člana dužan je da kopiju uredne prijave i prateću dokumentaciju dostavi NSBS bez odlaganja.

NSBS je dužan da nadležnom organu iz stava 1 ovog člana dostavi stručno mišljenje o analizi podataka datih u prijavi za uvođenje GMO u životnu sredinu, u roku od 60 dana od dana prijema kopije prijave.

Ako nadležni organ iz stava 1 ovog člana zahtijeva dostavljanje dodatnih podataka, zahtjev mora biti obrazložen i sadržati rok za dostavu dodatnih podataka.

Organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine je dužan da po prijavi odluči u roku od 90 dana od dana prijema uredne prijave.

Rješenjem iz stava 6 ovog člana može se odobriti uvođenje GMO u životnu sredinu na lokaciji koja je u prijavi navedena ili na drugoj lokaciji sa istom namjenom.

Rješenje kojim se odobrava uvođenje GMO u životnu sredinu sadrži naročito: osnovne karakteristike GMO i sažetak rezultata procjene rizika, uslove, način i postupak uvođenja u životnu sredinu, rokove za dostavljanje izvještaja, period na koji se izdaje, a u obrazloženju i osvrt na mišljenja iznesena u javnoj raspravi.

Podnosilac prijave može otpočeti sa uvođenjem GMO u životnu sredinu samo po dobijanju odobrenja od nadležnog organa državne uprave.

Organ uprave iz stava 1 ovog člana će podnosioca prijave kojem je odobreno namjerno uvođenje GMO, proizvoda koji sadrže, sastojte se ili su dobijeni od GMO u životnu sredinu upisati u registar izdatih odobrenja namjernog uvođenja u životnu sredinu i, u roku od osam dana od dana upisa, podnosiocu prijave izdati rješenje o upisu.

Član 34

Zabranjeno je uvođenje GMO u životnu sredinu u zaštićenim područjima, u područjima namijenjenim organskoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda i u područjima za razvoj ekoturizma.

Član 35

Kada subjektu u poslovanju GMO postanu dostupni podaci o izmjeni ili nenamjernoj promjeni uvedenog GMO, koji mogu biti od uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu, dužan je da, bez odlaganja:

- 1) preduzme mjere neophodne za zaštitu života i zdravlja ljudi i životne sredine;
- 2) obustavi uvođenje u životnu sredinu;
- 3) obavijesti nadležni organ o svakoj izmjeni uslova od uticaja na procjenu rizika, kao i o nenamjernoj promjeni ili novoj informaciji;
- 4) sprovede strožije mjere u cilju zaštite zdravlja ljudi i životne sredine od mjera koje su navedene u odobrenju.

Podnosilac prijave dužan je da, u toku postupka odobravanja uvođenja GMO u životnu sredinu, bez odlaganja, obavijesti nadležni organ o svakoj izmjeni uslova od uticaja na procjenu rizika, nenamjernoj promjeni ili novoj informaciji i da predvidi strožije mjere u cilju zaštite zdravlja ljudi i životne sredine koje su navedene u prijavi.

Kada organu uprave nadležnom za zaštitu životne sredine postanu dostupni podaci iz st. 1 i 2 ovog člana, koji mogu da imaju značajan uticaj na procjenu rizika za zdravlje ljudi i životnu sredinu, procijenice te podatke, dostaviti ih na uvid javnosti i naložiti podnosiocu prijave da prilagodi uslove namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu ili obustavi namjerno uvođenje u životnu sredinu GMO i proizvoda koji sadrže, sastojte se ili su dobijeni od GMO.

Ukoliko u toku postupka uvođenja GMO u životnu sredinu subjekat u poslovanju GMO posumnja u postojanje višeg stepena rizika od procijenjenog, dužan je da, bez odlaganja, obustavi uvođenje GMO u životnu sredinu i obavijesti organ uprave iz člana 10 stav 1 alineja 6 ovog zakona.

Izvještaj o namjernom uvođenju GMO u životnu sredinu

Član 36

Subjekt u poslovanju GMO dužan je da organu uprave nadležnom za zaštitu životne sredine dostavi izvještaj o toku namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu, u roku od 60 dana od dana uvođenja, kao i da u rokovima utvrđenim odobrenjem podnosi periodične izvještaje u pisanoj ili elektronskoj formi.

Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži rezultate uvođenja, a naročito zapažanja od značaja za eventualni rizik za zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Bliži sadržaj i obrazac izvještaja iz stava 1 ovog člana utvrđuje propisom Ministarstvo zaštite životne sredine.

VII. PROMET I PREKOGRANIČNI PRENOS

Pribavljanje odobrenja

Član 37

Privredno društvo, drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje namjerava prvi put da stavi u promet GMO ili proizvod koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, dužno je da pribavi odobrenje za stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO.

Lice iz stava 1 ovog člana dužno je da, prije podnošenja prijave za izdavanje odobrenja za stavljanje u promet GMO, ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, izradi procjenu rizika koji može izazvati namjeravano stavljanje u promet.

Procjenom rizika se, na osnovu analize karakteristika GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO i njegove upotrebe, utvrđuju mogući štetni efekti na zdravlje ljudi i životnu sredinu, stepen rizika, kao i plan monitoringa.

Sadržaj i obim procjene rizika za stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, metodologiju za izradu procjene i uslove koje mora ispunjavati pravno lice za izradu procjene rizika, utvrđuje se propisom koji donosi Ministarstva poljoprivrede u saglasnosti sa Ministarstvom zdravlja.

Procjenu rizika može da izrađuje pravno lice koje ovlasti Ministarstvo poljoprivrede uz

saglasnost Ministarstva zdravlja.

Prijava

Član 38

Lice iz člana 37 stav 1 ovog zakona podnosi prijavu koja sadrži:

- 1) naziv i sjedište za pravno lice i lično ime zakonskog zastupnika, a za fizičko lice lično ime, JMB građana i prebivalište;
- 2) predlog trgovačkog naziva proizvoda;
- 3) podatke o proizvođaču, uvozniku ili distributeru koji je, u skladu sa propisima, odgovoran za stavljanje proizvoda u promet;
- 4) podatke o ovlaštenoj laboratoriji koja će vršiti kontrolu uzoraka;
- 5) namjeravanoj upotrebi proizvoda;
- 6) podatke o uslovima stavljanja u promet, kao i posebne uslove upotrebe i rukovanja proizvodom;
- 7) predlog perioda za koji se traži odobrenje;
- 8) predlog označavanja proizvoda;
- 9) predlog pakovanja proizvoda.

Uz prijavu iz stava 1 ovog člana podnosi se naročito:

- 1) tehnička dokumentacija;
- 2) procjena rizika;
- 3) plan monitoringa namjeravanog prometa;
- 4) izvod iz sadržaja tehničke dokumentacije.

Podnosilac prijave dužan je za svaku namjeravanu upotrebu GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, koji je drugačiji od odobrenog, podnijeti novu prijavu za dobijanje odobrenja za stavljanje u promet.

Podnosilac prijave se u prijavi može pozvati i na podatke iz druge prijave, ako ti podaci nijesu označeni kao tajna ili ako je pribavio pisanu saglasnost tog podnosioca.

Bliži sadržaj prijave, tehničke dokumentacije i uslovi monitoringa utvrđuju se propisom Ministarstva poljoprivrede.

Postupak nadležnog organa državne uprave po prijavi

Član 39

Ministarstvo zdravlja, za hranu od GMO i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO biljnog porijekla nakon primarne proizvodnje, kombinovane i ostale hrane, kao i pojedinačno deklarisanе upakovane hrane životinjskog porijekla i kombinovane hrane u prometu na malo, dužno je da sprovede javnu raspravu u skladu sa članom 25 st. 1 i 2 ovog zakona i bez odlaganja, kopiju uredne prijave dostavi NSBS, odnosno Nacionalnom savjetu za bezbjednost hrane.

NSBS i Nacionalni savjet za bezbjednost hrane dužni su da dostave stručno mišljenje nadležnom organu iz stava 1 ovog člana, najkasnije u roku od 45 dana od dana prijema prijave.

Ako nacionalni savjet iz stava 2 ovog člana u roku od 45 dana od dana dostavljanja kopije prijave ne dostavi stručno mišljenje, smatra se da je mišljenje negativno.

Nadležni državni organ iz stava 1 ovog člana dužan je da sačini i dostavi podnosiocu prijave izvještaj o podobnosti proizvoda za stavljanje u promet, u roku od 60 dana od dana prijema uredne prijave, koji sadrži jednu od sljedećih procjena:

- podoban za stavljanje u promet;
- podoban za stavljanje u promet pod određenim dodatnim uslovima;
- nepodoban za stavljanje u promet.

Podnosilac prijave može, u roku od sedam dana od dana prijema izvještaja iz stava 4 alineja 3 ovog člana, ako je data procjena da je proizvod nepodoban za stavljanje u promet, prijavu za dobijanje odobrenja za stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, povući ili obavijestiti nadležni državni organ iz stava 1 ovog člana da će prijavu dopuniti.

Ako podnosilac prijave iz stava 5 ovog člana obavijesti nadležni organ da namjerava prijavu dopuniti, ostaviće mu se rok u kojem mora izvršiti dopunu prijave.

Ako podnosilac prijave u roku iz stava 5 ovog člana ne obavijesti nadležni državni organ iz stava 1 ovog člana o namjeri dopune prijave, prijava se smatra povučenom.

Nadležni organ će obustaviti postupak za izdavanje odobrenja ako prijava bude povučena u skladu sa st. 5 i 7 ovog člana.

Postupak nadležnih organa uprave po prijavi

Član 40

Organi uprave iz člana 10 stav 1 al. 4 i 5 ovog zakona prilikom odlučivanja po prijavama za stavljanje u promet GMO, proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, primjenjuju postupak utvrđen članom 39 ovog zakona.

Rok za donošenje odobrenja

Član 41

Nadležni organ uprave iz člana 39, odnosno člana 40 ovog zakona, odlučuje po prijavi o stavljanju u promet GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, u roku od 105 dana od dana prijema prijave.

Odobrenje za stavljanje u promet izdaje se na period do pet godina, uz mogućnost produženja u skladu sa ovim zakonom.

Odobrenje o stavljanju u promet GMO, proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO,

nadležni organ državne uprave upisuje u registar izdatih odobrenja za stavljanje u promet i izdaje rješenje o upisu u registar, u roku od 8 dana od dana upisa.

Na proizvodnju, zdravstvenu ispravnost, deklarisanje i označavanje hrane i hrane za životinje, stavljanje u promet hrane i hrane za životinje, koja sadrži ili je dobijena od GMO primjenjuju se odredbe zakona kojim je uređena bezbjednost hrane.

Sadržaj odobrenja

Član 42

Odobrenje za stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO sadrži naročito:

- naziv i sjedište subjekta u poslovanju GMO za pravno lice i lično ime zakonskog zastupnika, a za fizičko lice lično ime, JMB građana i prebivalište, odnosno odgovarajuće podatke iz identifikacione isprave za strane državljane;

- podatke o GMO, odnosno proizvodu koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO i jedinstveni kod;

- namjenu i obim za koje se izdaje odobrenje, kao i identifikaciju proizvoda sa naznakama njegovih karakteristika;

- vrijeme na koje se odobrenje izdaje;

- uslove stavljanja u promet, koji obuhvataju i posebne uslove za upotrebu, rukovanje, pakovanje, kao i uslove za zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine ili specifičnog ekološkog sistema ili geografskog područja;

- obavezu kontrolisanja uzoraka i dostavljanja rezultata nadležnom organu;

- uputstvo za označavanje;

- uputstvo monitoringa, kao i obavezu izvještavanja nadležnog organa o rezultatima monitoringa;

- druge uslove koje je subjekat iz alineje 1 ovog stava dužan da ispuni prilikom stavljanja u promet ili korišćenja proizvoda.

Odobrenje i procjena rizika za biološku raznovrsnost, zdravlje ljudi i životnu sredinu, osim podataka koji su označeni kao povjerljivi, moraju biti dostupni javnosti u skladu sa ovim zakonom.

Priznavanje valjanosti odobrenja druge države

Član 43

Nadležni organ može u postupku izdavanja odobrenja za stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, nakon pribavljanja izvještaja NSBS, odnosno Nacionalnog savjeta za procjenu bezbjednosti hrane, podnosiocu prijave, rješenjem priznati valjanost isprave na osnovu koje je dobio odobrenje za stavljanje proizvoda u promet u drugoj državi, ako su u ispravi određeni uslovi koji odgovaraju uslovima utvrđenim ovim zakonom.

Rješenjem iz stava 1 ovog člana određuje se i način monitoringa i obaveza izvještavanja o rezultatima monitoringa.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, nadležni organi iz člana 39, odnosno člana 40 ovog zakona može, nakon pribavljanja izvještaja NSBS ili Nacionalnog savjeta za procjenu bezbjednosti hrane, privremeno ograničiti ili zabraniti stavljanje u promet GMO ili proizvod koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, ako je na osnovu informacije o novim, naučno zasnovanim podacima utvrdio da GMO ili proizvod koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO može predstavljati rizik, koji prilikom izdavanja odobrenja nije bio uzet u obzir.

Mjere zaštite u slučaju novih saznanja u prometu GMO

Član 44

Ako subjekat u poslovanju GMO, nakon dobijanja odobrenja za promet, posumnja ili dođe do saznanja o postojanju višeg stepena rizika od procijenjenog za zdravlje ljudi i životnu sredinu dužan je da, bez odlaganja, preduzme mjere za zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine, pokrene postupak njegovog povlačenja iz prometa u slučajevima kada više nije pod njegovom kontrolom i o tome obavijesti nadležni organ koji je izdao odobrenje.

U slučaju iz stava 1 ovog člana subjekat u poslovanju GMO dužan je da, na osnovu promijenjenih uslova, nadležnom organu podnese novu prijavu.

Nove informacije o rizicima po zdravlje ljudi i životnu sredinu, svaki subjekt u poslovanju sa GMO dužan je da, bez odlaganja, dostavi nadležnom organu.

Ako nadležnom organu postanu dostupne, prije ili tokom postupka izdavanja odobrenja, nove informacije o nivoima rizika koje predstavlja proizvod ili njegova upotreba, dužan je da te informacije uzme u obzir prilikom odlučivanja o stavljanju u promet.

Ako nadležnom organu postanu dostupne nove informacije nakon pravosnažnosti odobrenja dužan je da, nakon pribavljanja mišljenja NSBS, odnosno Nacionalnog savjeta za procjenu bezbjednosti hrane, donese rješenje kojim mijenja, odnosno dopunjava postojeće odobrenje, uz saglasnost podnosioca prijave ili ukine odobrenje, ako podnosilac prijave nije saglasan sa izmjenom odobrenja.

Sledljivost

Član 45

Korisnik, odnosno lice koje stavlja u promet GMO ili proizvode koji sadrže, sastoji se ili su dobijeni od GMO dužno je da obezbijedi licu koje prihvata GMO ili proizvode od GMO, a u skladu sa principom sledljivosti, u pisanoj formi sljedeće podatke:

a) za proizvode koji sadrže, sastoji se ili su dobijeni od GMO:

- informaciju da proizvod ili neki njegovi sastojci sadrže ili se sastoje od GMO;
- jedinstveni kod ili kodove za GMO koje proizvod sadrži ili od kojih se sastoji.

b) za proizvode dobijene od GMO:

- oznaku svakog od sastojaka hrane koji su proizvedeni od GMO;
- oznaku svake od komponenti hrane za životinje ili aditiva proizvedenih od GMO;

c) za proizvode kod kojih ne postoji lista sastojaka oznaku da je proizvod dobijen od GMO.

Prilikom stavljanja u promet GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoji se ili su dobijeni od GMO, prodavac je dužan subjektu u poslovanju GMO dostaviti dokumentaciju sa podacima iz stava 1 ovog člana.

Lice iz stava 1 ovog člana koje stavlja u promet GMO ili proizvode koji sadrže, odnosno sastoji se ili su dobijeni od GMO dužno je da vodi bazu podataka i obezbijedi postupak koji će omogućiti praćenje i identifikaciju, za period od pet godina od svakog stavljanja u promet, o licu od koga je GMO ili proizvod koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO nabavljen i licima kojima su ti GMO ili proizvodi od GMO učinjeni dostupnim, osim krajnjih potrošača.

Prekogranični prenos

Član 46

Prekogranični prenos GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO može da se vrši samo na osnovu odobrenja za upotrebu u zatvorenim sistemima, za uvođenje u životnu sredinu i stavljanje u promet saglasno ovom zakonu.

Vlada će, na predlog nadležnog organa državne uprave, privremeno ograničiti ili zabraniti uvoz i upotrebu GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO u slučaju nedostatka naučnih informacija i znanja o mogućim razmjerama štetnih efekata na zdravlje ljudi, biološku raznovrsnost i životnu sredinu ili ako postoje novi ili dodatni naučno utemeljeni podaci o tome da GMO može izazvati štetne efekte na zdravlje ljudi, biološku raznovrsnost i životnu sredinu.

Blíže uslove prekograničnog prenosa GMO utvrđuje propisom Ministarstvo poljoprivrede u saradnji sa Ministarstvom zaštite životne sredine.

VIII. OBNAVLJANJE ODOBRENJA, OZNAČAVA-NJE, RUKOVANJE I POSTUPANJE U SLUČAJU INCIDENTA

Prijava za produženje odobrenja

Član 47

Subjekt u poslovanju GMO, radi produženja odobrenja za upotrebu u zatvorenim sistemima, uvođenje u životnu sredinu i stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO dužan je, najkasnije devet mjeseci prije isteka odobrenja, nadležnom organu podnijeti prijavu koja sadrži naročito:

- kopiju odobrenja za stavljanje u promet čije produženje se traži;
- izvještaj o rezultatima monitoringa;

- nove informacije o nivou rizika za zdravlje ljudi, životnu sredinu i biološku raznovrsnost kojima raspolaže;

- predlog za izmjenu ili dopunu uslova za stavljanje u promet važećeg odobrenja, a naročito u odnosu na monitoring i vremensko ograničenje važenja odobrenja, ako je to potrebno.

Odobrenje se može produžiti do pet godina.

Subjekt u poslovanju GMO iz stava 1 ovog člana može produžiti upotrebu u zatvorenim sistemima, uvođenje u životnu sredinu i stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO pod uslovima koji su utvrđeni odobrenjem do dobijanja odobrenja u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Na postupak po zahtjevu za produženje odobrenja primjenjuju se odredbe ovog zakona.

Označavanje

Član 48

Subjekt u poslovanju GMO dužan je da pakovanje ili ambalažu i prapratnu dokumentaciju GMO ili proizvode koji sadrže, sastoji se ili su dobijeni od GMO označi čitkom i vidnom oznakom.

Upakovani GMO ili proizvod iz stava 1 ovog člana označava se oznakom na pakovanju ili ambalaži, a neupakovani proizvod oznakom na proizvodu ili postavljanjem oznake neposredno uz proizvod.

Oznaka iz stava 2 ovog člana mora biti sljedeće sadržine :

- "genetički modifikovan organizam"; ili
- "ovaj proizvod sadrži genetički modifikovan organizam"; ili
- "ovaj proizvod se sastoji od genetički modifikovanog organizma"; ili
- "ovaj proizvod je dobijen od genetički modifikovanog organizma".

Oznaka iz stava 3 ovog člana mora sadržati i jedinstven identifikacioni kod.

Blíži način označavanja GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoji se ili su dobijeni od GMO i prapratne dokumentacije iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom koji donosi Ministarstvo poljoprivrede u saradnji sa Ministarstvom zaštite životne sredine i Ministarstvom zdravlja.

Propisom Vlade utvrđuje se nivo slučajnih i tehnološki neizbježnih tragova GMO ispod kojeg ti proizvodi ne moraju biti označeni.

Član 49

Zabranjeno je staviti u promet GMO ili proizvod koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO, koji nije označen u skladu sa članom 48 stav 3 ovog zakona.

Rukovanje, pakovanje i prevoz GMO

Član 50

Prilikom svakog rukovanja, prevoza i pakovanja GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, prateća dokumentacija mora sadržati podatke koji jasno ukazuju da je proizvod GMO koji je namijenjen za:

- upotrebu u zatvorenim sistemima: o uslovima i načinu rukovanja, skladištenja, prevoza i upotrebe, mjestu za pribavljanje bližih informacija, uključujući lično ime, JMB građana i prebivalište za fizička lica, naziv i sjedište pravnog lica i lično ime lica ovlaštenog za zastupanje kojima je povjeren GMO;

- namjerno uvođenje u životnu sredinu: o identitetu i karakteristikama, odnosno osobinama i uslovima, za bezbjedno rukovanje, skladištenje, prevoz i korišćenje, kao i mjestu za pribavljanje bližih informacija;

- hranu ili hranu za životinje ili za preradu: naznaku da nije namijenjen za namjerno uvođenje u životnu sredinu, kao i mjestu za pribavljanje bližih informacija.

Bliži uslovi u pogledu rukovanja, pakovanja i prevoza GMO utvrđuju se propisom koji donosi Ministarstvo poljoprivrede uz mišljenje Ministarstva zaštite životne sredine.

Reklamiranje

Član 51

Subjekt u poslovanju dužan je da, prilikom reklamiranja proizvoda od GMO, jasno i nedvosmisleno navede da proizvod koji se reklamira sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO.

Tranzit

Član 52

Tranzit (provod) GMO vrši se u skladu sa propisima kojima je uređeno veterinarstvo, zaštita bilja i carinskim propisima.

Postupanje u slučaju incidenta

Član 53

Subjekt u poslovanju GMO, u slučaju incidenta, dužan je, bez odlaganja, postupiti u skladu sa planom mjera za postupanje u slučaju incidenta i o incidentu, bez odlaganja, obavijestiti nadležni organ državne uprave, a naročito o:

- okolnostima incidenta;
- vrsti i količini GMO koji je nenamjerno uveden u životnu sredinu;
- preduzetim i potrebnim radnjama i mjerama zaštite zdravlja ljudi i životne sredine i drugim podacima koji su potrebni da se ocijene uticaji incidenta na zdravlje ljudi, biološku raznovrsnost i životnu sredinu.

Odgovornost

Član 54

Subjekt u poslovanju GMO koji vrši aktivnosti u zatvorenim sistemima, namjerno uvodi u životnu sredinu GMO i stavlja u promet GMO, proizvod koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO dužan je da naknadi troškove otklanjanja opasnosti i troškove sanacije posljedica štetnih efekata prouzrokovanih upravljanjem GMO.

Pravno ili fizičko lice koje vrši aktivnosti u zatvorenim sistemima, namjernog uvođenja u životnu sredinu GMO i stavljanja proizvoda u promet koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO dužno je da naknadi štetu izazvanu upravljanjem GMO, čime se ne isključuje njegova krivična odgovornost.

Biološka bezbjednost

Član 55

Radi zaštite životne sredine i biološke raznovrsnosti zabranjeno je uvođenje GMO u životnu sredinu koje nije u saglasnosti sa ovim zakonom.

Ukoliko ne može da se identifikuje pravno ili fizičko lice koje vrši aktivnosti upotrebe GMO u zatvorenim sistemima, namjernog uvođenja u životnu sredinu ili stavljanja GMO u promet, nadležni organ državne uprave dužan je da preduzme sve neophodne mjere za sprječavanje ili otklanjanje štetnih posljedica, u skladu sa zakonom.

Ukoliko se naknadno identifikuje pravno ili fizičko lice iz stava 2 ovog člana, to lice je dužno da naknadi troškove nastale preduzimanjem mjera za sprječavanje ili otklanjanje štetnih posljedica iz stava 2 ovog člana i naknadi nastalu štetu.

Postupanje s otpadom nastalim upotrebom GMO

Član 56

Subjekt u poslovanju GMO dužan je da otpad koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO uništava na način da GMO više ne bude sposoban za reprodukciju ili prenos genetičkog materijala na druge organizme.

Bliži postupak uništavanja otpada utvrđuje se propisom Ministarstva zaštite životne sredine uz saglasnost Ministarstva poljoprivrede.

Troškovi

Član 57

Troškovi nadležnog državnog organa, odnosno nadležnog organa uprave nastali u postupku razmatranja prijave i davanja odobrenja za upotrebu u zatvorenim sistemima, namjerno uvođenje u životnu sredinu, stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od GMO i prekograničnog prenosa padaju na teret podnosioca prijave.

Visina troškova iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Vlade.

IX. REGISTRI GMO

Upis u registar

Član 58

Rješenje izdato za registraciju zatvorenog sistema, za upotrebu GMO u zatvorenom sistemu, za uvođenje u životnu sredinu i stavljanje u promet, nadležni organ upisuje u registar.

Registar izdatih odobrenja za zatvorene sisteme iz člana 27 stav 5 ovog zakona vodi organ uprave nadležan za fitosanitarne poslove.

Registre izdatih odobrenja za uvođenje GMO u životnu sredinu iz člana 33 stav 10 ovog zakona vodi organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine.

Registar izdatih odobrenja za stavljanje u promet GMO, proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO iz člana 41 stav 3 ovog zakona vodi organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, organ uprave nadležan za poslove veterinarstva i organ uprave nadležan za fitosanitarne poslove.

U Registar GMO i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO nije dozvoljeno upisivati podatke koji su, u skladu sa ovim zakonom, označeni kao poslovna tajna ili koji uživaju zaštitu u skladu sa posebnim propisima.

Registri GMO sa podacima koji nijesu povjerljivog karaktera moraju biti dostupni javnosti.

Oblik, sadržaj i način vođenja registara iz st. 2, 3 i 4 ovog člana utvrđuju propisom nadležni organi državne uprave.

Brisanje iz registra

Član 59

Nadležni organ će brisati iz registra pravno lice: za koje se utvrdi da ne ispunjava uslove propisane za dobijanje rješenja kojim se odobrava upis u registar zatvorenih sistema, za upotrebu GMO u zatvoreni sistem, za uvođenje u životnu sredinu i stavljanje u promet; prestankom obavljanja djelatnosti pravnog lica i izricanjem zaštitne mjere zabrane obavljanja djelatnosti.

Nadležni organ uprave će u slučajevima iz stava 1 ovog člana donijeti rješenje o brisanju iz registra.

Rješenje kojim se briše pravno lice iz registra sadrži naročito:

- naziv i sjedište pravnog lica;
- ime i prezime fizičkog lica;
- kontrolni broj.

Član 60

Organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja, organ uprave nadležan za poslove veterinarstva, organ uprave nadležan za fitosanitarne poslove i organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine objavljuje u "Službenom listu Crne Gore" spisak GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, za koje je izdao rješenje kojim se odobrava namjerno uvođenje u životnu sredinu, u komercijalne svrhe, odnosno stavljanje u promet.

X. INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 61

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo zdravlja preko sanitarnog inspektora, organ uprave nadležan za poslove veterinarstva preko veterinarskog inspektora, organ uprave nadležan za fitosanitarne poslove preko fitosanitarnog inspektora i organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine preko inspektora za zaštitu životne sredine.

Ovlašćenja inspektora

Član 62

Sanitarni inspektor vrši nadzor bezbjednosti hrane od GMO biljnog porijekla nakon primarne proizvodnje, kombinovane i ostale hrane u proizvodnji, međunarodnom prometu, prometu na veliko i prometu na malo, kao i pojedinačno deklarirane upakovane hrane životinjskog porijekla u prometu na malo.

Veterinarski inspektor vrši nadzor bezbjednosti hrane od GMO životinjskog porijekla, kombinovane hrane i hrane za životinje u proizvodnji, međunarodnom prometu, prometu na veliko i prometu na malo mesa, riba i drugih proizvoda akvakulture.

Fitosanitarni inspektor vrši nadzor sprovođenja propisanih mjera za upotrebu GMO, bezbjednosti GMO hrane biljnog porijekla na nivou primarne proizvodnje.

Inspektor za zaštitu životne sredine vrši nadzor sprovođenja propisanih mjera vezanih za uvođenje GMO u životnu sredinu.

Inspekcijske kontrole sprovode se uz korišćenje kontrolnih metoda i tehnika, kao što su, nadzor i uzimanje uzoraka primjerenih predmetu kontrole.

Ovlašćenja sanitarnog inspektora

Član 63

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor, sanitarni inspektor u skladu sa članom 62 stav 1 ovog zakona naročito ima ovlašćenja da :

1) pregleda i po potrebi uzorkuje sirovine, materije i supstance koje se koriste za pripremu i proizvodnju hrane od GMO;

2) pregleda i po potrebi uzorkuje polupreradene proizvode od GMO;

3) pregleda i po potrebi uzorkuje prerađene proizvode od GMO;

4) kontroliše označavanja i reklamiranja proizvoda od GMO;

5) sprovodi bilo koju drugu aktivnost potrebnu kako bi se obezbijedilo ispunjavanje ciljeva ovog zakona.

Pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, sanitarni inspektor koji vrši inspekcijski nadzor u carinskim skladištima i u slobodnim carinskim zonama ima ovlašćenje i da:

1) nakon pregleda pošiljki hrane od GMO i prateće dokumentacije dozvoli uvoz ili skladištenje, rješenjem kojim za svaku pošiljku pojedinačno posebno utvrdi da na osnovu propisanih uslova nema smetnji za njihov uvoz;

2) uzima uzorke hrane od GMO i šalje ih na laboratorijska ispitivanja u ovlašćene laboratorije.

Ovlašćenja veterinarskog inspektora

Član 64

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor, veterinarski inspektor u skladu sa članom 62 stav 2 ovog zakona naročito ima ovlašćenja da:

1) pregleda i po potrebi uzorkuje sirovine, materije i supstance koje se koriste za pripremu i proizvodnju hrane i hrane za životinje od GMO;

2) pregleda i po potrebi uzorkuje polupreradene proizvode od GMO;

3) kontroliše način označavanja i reklamiranja proizvoda od GMO;

4) sprovodi i bilo koju drugu aktivnost potrebnu kako bi se obezbijedilo ispunjavanje ciljeva ovog zakona.

Pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, veterinarski inspektor koji vrši inspekcijski nadzor na graničnom prelazu, odnosno carinskom skladištu ima ovlašćenje i da:

1) nakon prethodnog veterinarskog pregleda pošiljki hrane i hrane za životinje od GMO i prateće dokumentacije dozvoli uvoz, tranzit ili skladištenje hrane i hrane za životinje;

2) uzima uzorke hrane i hrane za životinje od GMO i šalje ih na laboratorijska ispitivanja u ovlašćene laboratorije ili obavlja potrebna ispitivanja u laboratoriji na graničnom prelazu.

Ovlašćenja fitosanitarnog inspektora

Član 65

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor i drugih zakona, fitosanitarni inspektor u skladu sa članom 62 stav 3 ovog zakona naročito ima ovlašćenja da:

1) kontroliše uvođenje GMO u zatvoreni sistem;

2) provjerava kontrolne sisteme koje je uspostavio korisnik GMO, evidencije i dobijene rezultate;

3) kontroliše način rada sa GMO ili proizvodima koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;

4) pregleda objekat, okolinu, prostorije i opremu zatvorenog sistema;

5) pregleda i po potrebi uzorkuje materije i supstance koje se koriste za GMO;

6) kontroliše efikasnost procedura vezanih za sprovođenje Plana nadzora;

7) kontroliše način vođenja utvrđene evidencije i čuvanja dokumentacije za GMO, koja može biti od značaja za ocjenu usaglašenosti sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;

8) kontroliše označavanje GMO;

9) pregleda pošiljke i prateću dokumentaciju za GMO i posebno utvrdi da na osnovu propisanih uslova nema smetnji za njihov uvoz pojedinačno;

10) uzima uzorke GMO;

11) sprovodi i bilo koju drugu aktivnost potrebnu kako bi se obezbijedilo ispunjavanje ciljeva ovog zakona.

Ovlašćenja inspektora za zaštitu životne sredine

Član 66

Pored ovlaštenja inspektora utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor i drugih zakona, inspektor za zaštitu životne sredine u skladu sa članom 62 stav 4 ovog zakona naročito ima ovlaštenja da:

- 1) kontroliše uvođenje GMO u životnu sredinu;
- 2) provjerava kontrolne sisteme koje je uspostavio korisnik GMO, evidencije i dobijene rezultate;
- 3) kontroliše način rada sa GMO ili proizvodima koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
- 4) pregleda objekat, okolinu, prostorije, opremu i transportna sredstva;
- 5) pregleda i po potrebi uzorkuje materije i supstance koje se koriste za GMO;
- 6) kontroliše postupanje sa otpadom nastalim upotrebom GMO;
- 7) kontroliše efikasnost procedura vezanih za sprovođenje Plana nadzora;
- 8) kontroliše označavanje GMO;
- 9) kontroliše način vođenja utvrđene evidencije i čuvanja dokumentacije za GMO, koja može biti od značaja za ocjenu usaglašenosti sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona;
- 10) uzima uzorke GMO;
- 11) sprovodi i bilo koju drugu aktivnost potrebnu kako bi se obezbijedilo ispunjavanje ciljeva ovog zakona.

Upravni nadzor

Član 67

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor i drugih zakona, sanitarni inspektor u skladu sa članom 62 stav 1 ovog zakona, kada utvrdi da je povrijeđen ovaj zakon ili drugi propis, ima i obaveze i ovlaštenja da:

- 1) naredi povlačenje iz prometa hrane koja nije bezbjedna ;
  - 2) naredi ograničenje ili zabranu prometa hrane koja sadrži, sastoji se ili je dobijena od nedozvoljenih GMO;
  - 3) naredi uništavanje hrane koja nije bezbjedna;
  - 4) naredi povlačenje iz prometa hrane koja sadrži, sastoji se ili je dobijena od nedozvoljenih GMO;
  - 5) naredi označavanje GMO ili proizvoda GMO.
- Troškovi nastali sprovođenjem mjere padaju na teret subjekta u poslovanju sa GMO.

Član 68

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor i drugih zakona, veterinarski inspektor u skladu sa članom 62 stav 2 ovog zakona, kada utvrdi da je povrijeđen ovaj zakon ili drugi propis, ima i obaveze i ovlaštenja da:

- 1) zabrani rad subjektima u poslovanju sa GMO koji nemaju odobrenje nadležnog organa;
  - 2) naredi ograničenje ili zabranu prometa hrane i hrane za životinje, odnosno povlačenje hrane i hrane za životinje iz prometa koja sadrži, sastoji se ili je dobijena od nedozvoljenih GMO;
  - 3) zabrani tranzit GMO, proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
  - 4) naredi označavanje GMO ili proizvoda GMO;
  - 5) naredi uništenje nedozvoljenih GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od nedozvoljenih GMO;
  - 6) naredi uništavanje otpada nastalog upotrebom GMO na propisan način;
  - 7) preduzima i druge mjere u skladu sa zakonom.
- Troškovi nastali sprovođenjem mjere padaju na teret subjekta u poslovanju sa GMO.

Član 69

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor i drugih zakona, fitosanitarni inspektor u skladu sa članom 62 stav 3 ovog zakona, kada utvrdi da je povrijeđen ovaj zakon ili drugi propis, ima i obaveze i ovlaštenja da:

- 1) zabrani rad subjektima u poslovanju sa GMO koji nemaju odobrenje nadležnog organa;
  - 2) zabrani prevoz, uvoz ili izvoz;
  - 3) zabrani upotrebu GMO u zatvorenim sistemima i stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
  - 4) naredi označavanje GMO ili proizvoda GMO;
  - 5) naredi uništenje nedozvoljenih GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od nedozvoljenih GMO;
  - 6) naredi uništavanje otpada nastalog upotrebom GMO na propisan način;
  - 7) preduzima i druge mjere u skladu sa zakonom.
- Troškovi nastali sprovođenjem mjere padaju na teret subjekta u poslovanju sa GMO.

Član 70

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim je uređen inspekcijski nadzor, inspektor za zaštitu životne sredine u skladu sa članom 62 stav 4 ovog zakona kada utvrdi da je povrijeđen ovaj zakon ili drugi propis, ima i obaveze i ovlaštenja da:

- 1) zabrani uvođenje u životnu sredinu subjektu u poslovanju sa GMO koji nema odobrenje nadležnog organa;
- 2) zabrani namjerno uvođenje u životnu sredinu GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO;
- 3) naredi označavanje GMO;
- 4) naredi uništavanje otpada nastalog upotrebom GMO na propisan način;
- 5) naredi uništenje nedozvoljenih GMO ili proizvoda koji sadrži, sastoji se ili je dobijen od nedozvoljenih GMO;

- 6) preduzima i druge mjere u skladu sa zakonom.
Troškovi nastali sprovođenjem mjere padaju na teret subjekta u poslovanju sa GMO.

DŽI. KAZNENE ODREDBE

Član 71

Novčanom kaznom od stostrukog do tristostrukog iznosa najniže cijena rada u Crnoj Gori kazniće se za prekršaj privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik, ako:

- 1) otpočne upotrebu zatvorenog sistema, upotrebu GMO u zatvorenom sistemu, namjerno uvođenje u životnu sredinu, stavljanje u promet i prekogranični prenos GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, bez dobijanja odobrenja nadležnog organa uprave (član 21 stav 4);
  - 2) stavi u promet ili gaji u komercijalne svrhe GMO, za koje ne postoje eksperimentalni podaci i istraživanja o neposrednim i posrednim uticajima na ekosisteme koji mogu biti ugroženi njegovom upotrebom, a koji su dobijeni u ogledima izvedenim na teritoriji Crne Gore (član 22);
  - 3) upotrebljava GMO u zatvorenom sistemu koji ne ispunjava propisane uslove za nivo rizika u koji je klasifikovana, namjeravana upotreba GMO (član 27 stav 1);
  - 4) ne prijavi prije prve upotrebe zatvoreni sistem (član 27 stav 2);
  - 5) nakon podnošenja prijave postanu dostupne nove informacije koje mogu značajno uticati na zdravlje ljudi, biološku raznovrsnost i životnu sredinu ili klasifikaciju u novi nivo rizika, a o tome ne obavijesti nadležni organ i ne podnese novu prijavu (član 27 stav 4);
  - 6) ne izradi procjenu rizika za namjeravanu upotrebu, prije započinjanja upotrebe GMO u zatvorenom sistemu (član 28);
  - 7) ne izradi plan mjera u slučaju incidenta, prije započinjanja upotrebe GMO u zatvorenom sistemu (član 29 stav 1);
  - 8) ne dostavi podatke o planu mjera u slučaju incidenta Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu poljoprivrede, Ministarstvu zaštite životne sredine (član 29 stav 2);
  - 9) ne podnese prijavu za prvu i za svaku narednu upotrebu GMO uvrštenu u prvi i drugi nivo rizika, koja će se obavljati u za to registrovanom zatvorenom sistemu (član 30 stav 1);
  - 10) ne podnese prijavu nadležnom organu za upotrebu GMO uvrštenu u treći ili četvrti nivo rizika, koja će se obavljati u za to registrovanom zatvorenom sistemu (član 31 stav 1);
  - 11) se kontrolisano korišćenje nivoa rizika tri ili četiri obavlja bez prethodnog odobrenja nadležnog organa (član 31 stav 2);
  - 12) ne podnese prijavu za namjerno uvođenje GMO u životnu sredinu nadležnom organu uprave (član 32);
  - 13) otpočne sa uvođenjem u životnu sredinu GMO, bez odobrenja nadležnog organa državne uprave (član 33 stav 9);
  - 14) uvodi GMO u životnu sredinu u zaštićenim područjima, u područjima namijenjenim organskoj proizvodnji poljoprivrednih proizvoda, za razvoj eko-turizma (član 34);
  - 15) o bilo kojoj izmjeni ili nenamjernoj promjeni uvedenog GMO, koji mogu imati uticaja na procijenjeni rizik za ljudsko zdravlje i životnu sredinu, poslije davanja odobrenja od strane Ministarstva zaštite životne sredine, ne preduzme mjere neophodne za zaštitu života i zdravlja ljudi i životne sredine, ne obavijesti nadležni organ o bilo kojoj izmjeni, kao i o nenamjernoj promjeni ili dostupnoj novoj informaciji i ne izmijeni kriterijume, u cilju zaštite ljudskog zdravlja i životne sredine, specificirane u prijavi (član 35);
  - 16) ne dostavi izvještaj u toku i po završetku namjernog uvođenja GMO u životnu sredinu u rokovima utvrđenim u odobrenju nadležnom organu (član 36 stav 1);
  - 17) ne podnese prijavu nadležnom organu državne uprave za dobijanje odobrenja za stavljanje u promet GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, koje namjerava prvi put da stavi u promet (član 37 stav 1);
  - 18) za svaku namjeravanu upotrebu GMO ili proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od GMO, koji je drugačiji od odobrenog, ne podnese novu prijavu za dobijanje odobrenja za stavljanje u promet (član 38 stav 3);
  - 19) bez odlaganja ne preduzme mjere za zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine i o tome obavijesti nadležni organ koji je izdao odobrenje (član 44 stav 1);
  - 20) stavi u promet GMO ili proizvod koji se sastoji, sadrži ili je dobijen od GMO, koji nije označen u skladu sa zakonom (član 49);
  - 21) reklamira proizvode suprotno članu 51 ovog zakona;
  - 22) u slučaju incidenta, bez odlaganja, ne postupi u skladu sa planom mjera za postupanje u slučaju incidenta i bez odlaganja ne obavijesti o incidentu nadležni organ državne uprave (član 53).
- Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice, kao i odgovorno lice u privrednom društvu i drugom pravnom licu novčanom kaznom od desetstrukog do dvadesetstrukog iznosa najniže cijena rada u Crnoj Gori.

DŽII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 72

Do formiranja organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove, poslove fitosanitarne kontrole u oblasti GMO vršiće Ministarstvo poljoprivrede.

Do formiranja organa uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine, poslove u oblasti GMO vršiće Ministarstvo zaštite životne sredine.

Član 73

Propisi na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 74

Do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivaće se propisi doneseni na osnovu Zakona o genetički modificovanim organizmima ("Službeni list SRJ", broj 21/01), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 75

Danom stupanja na snagu ovog zakona neće se primjenjivati Zakon o genetički modificovanim organizmima ("Službeni list SRJ", broj 53/91).

Član 76

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u " Službenom listu Crne Gore".

SU-SK Broj 01- 255/6
Podgorica, 18. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

282. Na osnovu člana 95 tačke 3 Ustava Crne Gore donosim

**UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ
UPRAVI**

Proglašavam Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj upravi, koji je donijela Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 18. marta 2008. godine.

Broj: 01-638/2
Podgorica, 24. 03. 2008. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

**Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ UPRAVI**

Član 1

U Zakonu o državnoj upravi ("Službeni list RCG", broj 38/03) u članu 1 riječ: "Republike" i riječi: "(u daljem tekstu: Republika)" brišu se.

Član 2

U članu 3 u stavu 2 riječi: "vrše organi lokalne samouprave, ustanove i pravna lica, kao javna ovlaštenja" zamjenjuju se riječima: "vrši lokalna samouprava ili drugo pravno lice".

Član 3

U članu 7 riječ "Republika" zamjenjuje se riječima: "Crna Gora".

Član 4

Član 8 mijenja se i glasi:
"Organi državne uprave obezbjeđuju pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica ostvarivanje prava na upotrebu svog jezika i pisma u službenoj upotrebi, kao i na vođenje postupka i na njihovom jeziku u sredinama sa značajnim učešćem u stanovništvu, u skladu sa zakonom."

Član 5

U članu 10 riječi: "obezbjeđuje Republika" zamjenjuju se riječima: "obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore".

Član 6

U članu 11 tačka 1, članu 12 i članu 27 stav 1 riječi: "spoljne politike" zamjenjuju se riječima: "vanjske politike".

Član 7

U članu 16 tačka 2 riječi: "organa uprave i organa lokalne samouprave, ustanova" zamjenjuju se riječima: "organa uprave, lokalne samouprave".

Član 8

U članu 19 u stavu 1 riječi: "glavnog grada, prestonice" zamjenjuju se riječima: "Glavnog grada, Prijestonice", a riječ "Republike" zamjenjuje se riječima: "Crne Gore".

Član 9

Član 24 mijenja se i glasi:
"Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) osniva organe državne uprave, utvrđuje organizaciju i način rada državne uprave i uređuje pitanja obezbjeđenja izvršenja odluka Ustavnog suda Crne Gore, kao i druga pitanja od značaja za organizaciju i rad državne uprave."

Član 10

U članu 39 u stavu 3 riječi: "kao i organa lokalne samouprave, ustanova" zamjenjuju se riječima: "lokalne samouprave".

Član 11

U članu 41 u stavu 2 riječ "Republike" briše se.

Član 12

U članu 48 stav 2 mijenja se i glasi:
"Postupak javnog oglašavanja sprovodi i utvrđuje listu kandidata organ uprave nadležan za upravljanje kadrovima, u skladu sa zakonom."
Stav 3 briše se.

Član 13

U članu 49 stav 2 mijenja se i glasi:
"Ministar, odnosno starješina organa uprave, prilikom donošenja odluke iz stava 1 ovog člana, vodi računa o ostvarivanju prava na srazmjernu zastupljenost pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, u skladu sa zakonom."

Član 14

U članu 59 riječi: "lokalne samouprave, javne ustanove i javna preduzeća" zamjenjuju se riječima: "lokalne samouprave i druga pravna lica".

Član 15

U članu 81 u stavu 1 poslije riječi: "lokalnu samoupravu" dodaju se riječi: "ili drugo pravno lice", a riječi: "ustanovama i pravnim licima" zamjenjuju se riječima: "ili drugom pravnom licu".
Zakonom kojim se prenose poslovi, odnosno propisom Vlade kojim se povjeravaju poslovi, u smislu stava 1 ovog člana, utvrđuje se način njihovog finansiranja.
U stavu 2 tački 4) riječi: "lokalne samouprave, ustanova i pravnih lica" brišu se.

Član 16

Poslije člana 98 dodaje se novo poglavlje i dva nova člana koji glase:

" DŽII a KANCELARIJSKO POSLOVANJE

Član 98 a

Kancelarijsko poslovanje organa državne uprave obuhvata prijem, evidentiranje, administrativno - tehničku obradu i otpremanje akata, čuvanje predmeta, akata i drugog materijala i arhiviranje i čuvanje arhiviranih predmeta, kao i druga postupanja sa službenim materijalom.
Kancelarijsko poslovanje uređuje se propisom Vlade.

Član 98 b

Propis iz člana 98a stav 2 ovog zakona primjenjuju državni organi, lokalna samouprava, kao i druga pravna lica kad vrše prenete ili povjerene poslove državne uprave, ako zakonom nije drukčije propisano."

Član 17

Poslije člana 101 dodaje se novi član koji glasi:

"Član 101 a

Podzakonski propisi doneseni na osnovu Zakona o državnoj upravi uskladiće se sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
U roku iz stava 1 ovog člana donijeće se i propis iz člana 98 a stav 2 ovog zakona."

Član 18

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SU-SK Broj 01-254/8
Podgorica, 18. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

283. Na osnovu člana 95 tačke 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA

Prolašavam Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, koji je donijela Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 18. marta 2008. godine.

Broj: 01-639/2
Podgorica, 24. 03. 2008. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA

Član 1

U Zakonu o sudovima ("Službeni list RCG", br. 5/02 i 49/04) član 1 mijenja se i glasi:
"Ovim zakonom uređuje se: osnivanje, organizacija i nadležnost sudova; uslovi za izbor sudija i sudija-porotnika; organizacija rada sudova; pravosudna uprava; finansiranje rada sudova i druga pitanja od značaja za uredno i blagovremeno funkcionisanje sudova."

Član 2

Član 9 briše se.

Član 3

U članu 10 riječi: "Republika Crna Gora (u daljem tekstu: Republika)" zamjenjuju se riječima: "Crna Gora".

Član 4

U članu 14 tač. 4, 5 i 6, članu 31 tačka 1, članu 70 stav 1 tačka 2 i članu 73 stav 3 riječ "Republike" briše se.

Član 5

U članu 18 stav 1 tačka 1) mijenja se i glasi:

"1) sudi u krivičnom postupku o krivičnim djelima za koja je, kao glavna kazna, propisana kazna zatvora preko 10 godina bez obzira na svojstva, zanimanje i položaj lica prema kojem se postupak vodi i bez obzira na to da li je djelo izvršeno u mirnodopskim uslovima, za vrijeme vanrednog stanja, neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja i o krivičnim djelima:

- ubistvo na mah,
- silovanje,
- ugrožavanje bezbjednosti vazdušnog saobraćaja nasiljem,
- neovlašćena proizvodnja, držanje i stavljanje u promet opojnih droga,
- pozivanje na nasilnu promjenu ustavnog uređenja,
- odavanje državne tajne,
- izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti,
- povreda teritorijalnog suvereniteta,
- udruživanje radi protivustavne djelatnosti,
- pripremanje djela protiv ustavnog uređenja i bezbjednosti Crne Gore."

Poslije tačke 1) dodaju se dvije nove tačke koje glase:

"2) sudi u krivičnom postupku o krivičnim djelima organizovanog kriminala, bez obzira na visinu propisane kazne;

3) sudi u krivičnom postupku za krivična djela sa elementima korupcije, i to:

- pranje novca;
- povreda ravnopravnosti u vršenju privredne djelatnosti;
- zloupotreba monopolističkog položaja;
- prouzrokovanje stečaja;
- prouzrokovanje lažnog stečaja;
- protivzakonito posredovanje;
- lažni bilans;
- zloupotreba procjene;
- odavanje poslovne tajne;
- odavanje i korišćenje berzanske tajne;
- primanje mita;
- davanje mita;
- odavanje službene tajne;
- zloupotreba službenog položaja, prevara u službi i zloupotreba ovlašćenja u privredi za koja je propisana kazna zatvora od osam godina i teža kazna.

Dosadašnje tač. 2 i 3 postaju tač. 4 i 5.

Član 6

U članu 21, članu 23, članu 25, članu 26 stav 1 tač. 2, 5 i 6, članu 27 tačka 1, članu 28 stav 2, članu 128 stav 2 riječ "Republika", u različitom padežu zamjenjuje se riječima: "Crna Gora", u odgovarajućem padežu.

Član 7

Naziv Glave III mijenja se i glasi:

"USLOVI ZA IZBOR SUDIJE I DISCIPLINSKA ODGOVORNOST".

Član 8

U članu 31 tačka 1 i članu 70 stav 1 tačka 2 riječi: "ili Savezne Republike Jugoslavije" brišu se.

Član 9

U članu 32 poslije stava 1 dodaju se dva nova stava koji glase:

"Za sudiju može biti izabrano lice koje se odlikuje profesionalnom nepristrasnošću, visokim moralnim kvalitetima i dokazanim stručnim sposobnostima.

Prilikom izbora sudija na višu sudijsku funkciju, pored kriterijuma iz stava 2 ovog člana, posebno će se cijeniti efikasnost, odgovornost i kvalitet vršenja sudijske funkcije, ukoliko je kandidat vršio sudijsku funkciju."

Član 10

U članu 33 st. 3 i 5 brišu se.

Član 11

Poslije člana 33 dodaje se novo poglavlje i dva nova člana koji glase:

"2. Disciplinska odgovornost sudije

Neuredno vršenje sudijske funkcije

Član 33a

Sudija neuredno vrši sudijsku funkciju ako bez opravdanog razloga:

- 1) ne uzima predmete u rad redom kojim su primljeni;
- 2) ne zakazuje ročišta ili pretrese u predmetima koji su mu dodijeljeni u rad;
- 3) kasni na zakazane rasprave ili pretrese;
- 4) onemogućava vršenje nadzora od strane neposredno višeg suda;
- 5) odsustvuje sa sjednica sudija i sudskih odjeljenja;
- 6) odsustvuje sa posla;
- 7) u drugim slučajevima kada je zakonom predviđeno da određene radnje ili propuštanja sudije predstavljaju neuredno vršenje sudijske funkcije.

Vrijeđanje ugleda sudijske funkcije

Član 33b

Sudija vrijeđa ugled sudijske funkcije naročito ako:

- 1) dolazi na rad i u kontakt sa strankama u stanju koje nije primjereno vršenju sudijske funkcije (alkoholisano stanje, stanje pod uticajem opojnih droga i sl.);
- 2) na javnim mjestima svojim ponašanjem remeti javni red i mir."

Član 12

Član 34, naziv poglavlja: "2. Postupak izbora sudije" i čl. 35, 36, 37, 38 i 39, naziv poglavlja: "3. Stupanje na dužnost i položaj sudije" i čl. 40, 41 i 42, Naziv Glave IV "DISCIPLINSKA ODGOVORNOST SUDIJE" i čl. 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 i 52 brišu se.

Član 13

Glava V - "PRESTANAK SUDIJSKE FUNKCIJE I RAZRJEŠENJE" i čl. 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68 i 69 brišu se.

Član 14

Čl. 71 i 72 brišu se.

Član 15

Podnaslov iznad člana i član 74 mijenjaju se i glase:

"Prestanak funkcije i razrješenje"

Član 74

Sudiji-porotniku funkcija prestaje ako to sam zatraži, kad navrši 70 godina života i ako je osuđen na безусловnu kaznu zatvora.

Sudija-porotnik se razrješava dužnosti: ako je osuđen za djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije; nesavjesno obavlja svoju funkciju ili ako trajno izgubi sposobnost za vršenje funkcije."

Član 16

Poslije člana 74 dodaje se novi podnaslov i član koji glase:

"Disciplinska odgovornost"

Član 74a

Sudija-porotnik neuredno vrši funkciju ako bez opravdanog razloga ne dolazi ili kasni na zakazane rasprave ili pretrese.

Sudija-porotnik vrijeđa ugled funkcije naročito ako:

- 1) dolazi u sud i u kontakt sa strankama u stanju koje nije primjereno vršenju funkcije (alkoholisano stanje, stanje pod uticajem opojnih droga i sl.);
- 2) na javnim mjestima svojim ponašanjem remeti javni red i mir."

Član 17

Glava VII - "SUDSKI SAVJET" i čl. 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81 i 82 brišu se.

Član 18

U članu 84 u stavu 4 poslije riječi "Vlada" stavlja se zarez i dodaju riječi: "uz prethodno pribavljeno mišljenje Sudskog savjeta o broju radnih mjesta".

Poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

"Predsjednik suda čija je funkcija prestala usljed isteka vmena na koje je izabran nastaviće da obavlja dužnost sa svim pravima i obavezama koje ima predsjednik suda, do imenovanja novog predsjednika."

Član 19

U članu 95 st. 2 i 3 brišu se.

Član 20

U članu 98 stav 1 tačka 2) briše se.

Član 21

U članu 99 poslije stava 1 dodaju se dva nova stava koji glase:

"U višem sudu osniva se specijalizovano odjeljenje za suđenje za krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina.

Sudija koji sudi u specijalizovanom odjeljenju iz stava 2 ovog člana ima pravo na iznos mjesečne zarade u visini mjesečne zarade sudije Vrhovnog suda i pravo na specijalni dodatak zbog oteženih uslova rada i specifičnosti posla koji vrši."

Član 22

Poslije člana 100 dodaje se novi podnaslov i član koji glase:

"Stručna pomoć"

Član 100a

Predsjednik suda može angažovati lice koje raspolaže potrebnim stručnim znanjem, odnosno obrazovati stručni tim ili stručno radno tijelo, radi razjašnjenja pojedinih stručnih pitanja koja se pojavljuju u radu suda, kao i radi razjašnjenja pitanja i zauzimanja stavova iz djelokruga rada sudskih odjeljenja i sjednica sudija, pomoći sudijama u stručnoj pripremi predmeta za suđenje i izradu presuda, proučavanja i praćenja sudske prakse i drugih pitanja koja su od značaja za efikasan rad sudova i sudija.

Licima iz stava 1 ovog člana pripada naknada u visini koju odredi predsjednik suda."

Član 23

Poslije člana 101 dodaje se novi podnaslov i član koji glase:

"Izveštaj o radu"

Član 101a

Predsjednik suda je dužan da izvještaj o radu suda dostavi Sudskom savjetu i Ministarstvu pravde, najkasnije do 10. februara tekuće godine za prethodnu godinu.

Na zahtjev Sudskog savjeta predsjednik suda je dužan da dostavi posebne, odnosno periodične izvještaje u roku koji odredi Sudski savjet.

Za tačnost podataka u izvještaju odgovoran je predsjednik suda."

Član 24

Čl. 102 i 103 brišu se.

Član 25

U članu 106 tačka 3) riječi: "Administrativnog ureda" zamjenjuju se riječima: "Sekretarijata Sudskog savjeta".

Član 26

U članu 108 u stavu 2 poslije riječi: "Vrhovnog suda" stavlja se zarez i dodaju riječi: "Sudskom savjetu".

Član 27

Član 110 mijenja se i glasi:

"Finansijska sredstva za rad sudova obezbjeđuju se u posebnom razdjelu budžeta Crne Gore.

Sudski savjet predlaže razdio godišnjeg budžeta za rad sudova.

Sudski savjet dostavlja predlog godišnjeg budžeta za rad sudova Vladi.

Predsjednik Sudskog savjeta ima pravo da učestvuje u radu sjednice Skupštine na kojoj se raspravlja o predlogu budžeta sudova."

Član 28

Podnaslov iznad člana i član 113 mijenjaju se i glase:

" Službenici

Član 113

Sud ima potreban broj savjetnika, drugih službenika, sudijskih pripravnika i namještenika.

Zasnivanje i prestanak radnog odnosa službenika i namještenika, zarada i ostala prava, obaveze i odgovornosti iz rada, potrebna školska sprema, trajanje i obavljanje pripravničkog staža, uslovi za polaganje stručnog ispita i druga pitanja s tim u vezi, uređuju se propisima koji se primjenjuju na državne službenike i namještenike, ako ovim zakonom nije drukčije propisano."

Član 29

Podnaslov iznad člana i član 114 mijenjaju se i glase:

"Savjetnici

Član 114

Savjetnik može biti lice koje je završilo pravni fakultet, ima položen pravosudni ispit, ispunjava opšte i posebne uslove koji su predviđeni za obavljanje određenih poslova u skladu sa zakonom i aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji suda.

Savjetnici pomažu sudiji u radu, izrađuju nacрте odluka i obavljaju samostalno ili pod nadzorom i po uputstvima sudije druge stručne poslove predviđene zakonom ili propisima donijetim na osnovu zakona."

Član 30

U članu 115 riječi: "stručnog saradnika tog suda" zamjenjuju se riječima: "savjetnika".

Član 31

Član 118 kao i podnaslov "Administrativni službenik" mijenja se i glasi:

"Namještenici

Član 118

Upravitelj sudske pisarnice može biti lice koje je završilo pravni fakultet.

Za rad na administrativnim i drugim poslovima u sudu može biti zaposleno lice koje ispunjava opšte i posebne uslove koji su predviđeni za obavljanje određenih poslova u skladu sa zakonom i aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji suda.

Član 32

Član 119 briše se.

Član 33

U članu 120 tačka se briše i dodaju riječi: "i sudija".

Član 34

Predsjednici sudova izabrani u skladu sa Zakonom o sudovima ("Službeni list RCG", br. 27/04 i 31/05) ostaju na funkciju do isteka mandata na koji su izabrani.

Sudije izabrani u skladu sa Zakonom o sudovima ("Službeni list RCG", br. 27/04 i 31/05) nastavljaju sa vršenjem sudijske funkcije.

Član 35

U višem sudu specijalizovano odjeljenje iz člana 99 stav 2 ovog zakona počće sa radom najkasnije do 1. septembra 2008. godine.

Predmete iz člana 18 stav 1 tač. 2 i 3 ovog zakona, primljene do početka rada specijalizovanog odjeljenja u višem sudu, dovršiće sudovi koji su nadležni po dosadašnjim propisima.

Ako poslije stupanja na snagu ovog zakona prvostepena odluka za predmete iz člana 18 stav 1 tač. 2 i 3 ovog zakona bude ukinuta od višeg suda, takvi predmeti ustupiće se sudu nadležnom po ovom zakonu.

Član 36

Administrativni ured prestaje sa radom danom konstituisanja Sekretarijata Sudskog savjeta.

Zaposleni u Administrativnom uredu ostvaruju prava iz radnog odnosa u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima ("Službeni list RCG", br.27/04 i 31/05).

Član 37

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SU-SK Broj 01-266/6

Podgorica, 18. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.

284. Na osnovu člana 95 tačke 3 Ustava Crne Gore donosim

UKAZ
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O
ADMINISTRATIVNIM TAKSAMA

Prolašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o administrativnim taksama**, koji je donijela Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 18. marta 2008. godine.

Broj: 01-635/2
Podgorica, 24. 03. 2008. godine

Predsjednik Crne Gore,
Filip Vujanović, s.r.

285.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i čl. 49 i 50 Zakona o planiranju i uređenju prostora "Službeni list RCG", br. 28/05), Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 19. marta 2008. godine, donijela je

O D L U K U **O DONOŠENJU STUDIJE LOKACIJE "ARSENAL" - TIVAT**

Član 1

Donosi se Studija lokacije "Arsenal" - Tivat (u daljem tekstu: Studija lokacije).

Član 2

Studijom lokacije obuhvaćeno je područje površine 168,52 ha (1.685.233 m²), od čega je površina na kopnu 29,42 ha (29.4231 m²), a površina akvatorijuma 139,10 ha (1.391.002 m²).

Kopnena granica Studije lokacije polazi od rive u Seljanovu, gdje kod Doma vojske skreće i ulicom ide do Jadranske magistrale. Granica se dalje proteže magistralom uz ogradu do vojnog hotela, gdje skreće stazom između Skolskog centra i hotela sve do asfaltirane staze kroz park, spoljnim obodom sportskih igrališta do jednog parkinga i potom duž ograde Mornaričko-tehničkog remontnog zavoda "Sava Kovačević" do Pina.

Obuhvat na moru je do 1.500 metara od linije obale, odnosno dokova.

Zahvat Studije lokacije je preciznije definisan koordinatama koje su date u narednoj tabeli:

Član 3

Studijom lokacije ovaj prostor je planiran za:

- nautički turizam;
- hotelsko-turistička djelatnost;
- turističko stanovanje sa djelatnostima;
- turističko stanovanje;
- stanovanje;
- ekskluzivno stanovanje (kondominijumi) sa djelatnostima;
- ekskluzivno stanovanje, sport i rekreacija;
- djelatnosti;
- sport i rekreacija;
- vjerski objekat;
- ozelenjene površine javne namjene;
- parterno uređenje površine javne namjene;
- slobodna zona.

Član 4

Elaborat Studije lokacije sadrži tekstualni i grafički dio. Tekstualni dio Studije objaviće se u "Službenom listu Crne Gore".

Član 5

Studija lokacije se donosi za period do 2020. godine.

Član 6

O sprovođenju Studije lokacije staraće se ministarstvo nadležno za planiranje i uređenje prostora.

Član 7

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SU-SK Broj 01-20/10

Podgorica, 19. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

286.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore i stava 8 Rezolucije o ispunjavanju obaveza Crne Gore u okviru Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju ("Službeni list Crne Gore", br. 2/08), Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 19. marta 2008. godine, donijela je

O D L U K U

O OSNIVANJU NACIONALNOG SAVJETA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE

Član 1

Osniva se Nacionalni savjet za evropske integracije (u daljem tekstu: Nacionalni savjet), kao strateško savjetodavno tijelo višokog stepena participativnosti predstavnika crnogorskog društva, koje će doprinijeti boljoj koordinaciji i nadgledanju primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i praćenju budućih pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji.

Član 2

Sastav Nacionalnog savjeta čine:

- predsjednik i zamjenik predsjednika Nacionalnog savjeta, koji se biraju iz reda poslanika u Skupštini Crne Gore;
- šest članova koji se biraju iz redova opozicionih poslanika, kao predstavnici političkih opozicionih partija zastupljenih u Skupštini Crne Gore, a uvažavajući srazmjernu zastupljenost opozicionih političkih partija u okviru opozicione političke strukture;
- predsjednik i potpredsjednik Odbora Skupštine Crne Gore za međunarodne odnose i evropske integracije;
- predsjednici stalnih odbora Skupštine Crne Gore;
- po jedan član koga određuje: Predsjednik Crne Gore; Univerzitet Crne Gore; Crnogorska akademija nauka i umjetnosti; Sudski savjet; Tužilački savjet;
- po dva člana koja određuju: NVO koja se bavi pitanjima evropskih integracija i primjenom Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Socijalni savjet.

Član 3

Predsjednik Nacionalnog savjeta bira se iz redova poslanika opozicionih političkih partija, a potpredsjednik Nacionalnog savjeta bira se iz reda poslanika parlamentarne većine.

Član 4

Predsjednika, potpredsjednika i članove Nacionalnog savjeta bira Skupština Crne Gore, na osnovu liste kandidata.

Lista kandidata sadrži: broj članova koji se bira, ime i prezime kandidata za predsjednika i potpredsjednika i kandidata za članove koliko ih se bira.

Naknadni izbor predsjednika, potpredsjednika ili pojedinog člana Nacionalnog savjeta vrši se na osnovu pojedinačnih predloga.

Član 5

Listu kandidata za predsjednika, potpredsjednika i članove Nacionalnog savjeta podnosi Administrativni odbor na osnovu predloga ovlašćenih predlagača iz člana 2 ove odluke.

Član 6

Nacionalni savjet:

- nadgleda i ocjenjuje implementaciju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju;
- nadgleda tok pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj Uniji i daje svoja mišljenja, sugestije i stavove o tome;
- razmatra informacije o pregovaračkom procesu;
- razmatra i daje mišljenje o pitanjima koja će se otvarati u procesu pregovaranja;
- razmatra pregovaračko djelovanje članova pregovaračkog tima;
- po potrebi daje mišljenje o usaglašavanju zakonodavstva Crne Gore s propisima Evropske unije;
- razmatra i druga pitanja koja se tiču pitanja evropskih integracija i primjene Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Član 7

U radu Nacionalnog savjeta mogu učestvovati predsjednik Vlade Crne Gore i drugi predstavnici Vlade, predsjednik i članovi Kolegijuma predsjednika Skupštine Crne Gore, glavni pregovarač, predstavnik Stalne misije Crne Gore pri EU, kao i šefovi pregovaračkih grupa iz pojedinih oblasti o kojima se raspravlja.

Na sjednicu Nacionalnog savjeta mogu se pozvati predstavnici strukovnih udruženja, naučni radnici i stručnjaci iz pojedinih područja važnih za proces pregovora.

Član 8

Sjednice Nacionalnog savjeta mogu biti otvorene za javnost. Kada su sjednice zatvorene za javnost predsjednik Savjeta izvještava o predmetu rasprave i donijetim odlukama.

Član 9

Nacionalni savjet obavezno dva puta godišnje podnosi Skupštini Crne Gore izvještaj o svom radu. Skupština u toku posljednje nedjelje prvog i drugog redovnog zasijedanja razmatra izvještaj Nacionalnog savjeta.

Ako se ukaže potreba, Nacionalni savjet, u dogovoru sa Kolegijumom predsjednika Skupštine Crne Gore, može, pored dva redovna izvještaja, podnijeti dodatna obavještenja, informacije ili izvještaj i o drugim pitanjima iz djelokruga svoga rada, a koja su u datom vremenskom periodu bitna za proces evropskih integracija.

Član 10

Administrativno-stručne poslove za rad Nacionalnog savjeta obezbjeđuje generalni sekretar Skupštine u skladu sa propisanim ovlašćenjima, a preko Službe Skupštine Crne Gore.

Član 11

Organizacija i rad Nacionalnog savjeta urediće se Poslovníkom o radu, koji donosi Nacionalni savjet.

Član 12

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SU-SK Broj 01-308/5
Podgorica, 19. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

287.

Na osnovu Povelje Ujedinjenih nacija, Opšte deklaracije o pravima čovjeka, Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Deklaracije o pravu na razvoj, Deklaracije o pravima osoba s invaliditetom, Standardnih pravila o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom,

Podsjećajući na načela: Konvencije o zaštiti prava čovjeka i temeljnih sloboda, Evropske socijalne povelje, Rezolucije o jednakim mogućnostima za osobe s invaliditetom, Povelje o temeljnim pravima Evropske unije, Preporuke o koherentnoj politici prema osobama s invaliditetom,

Afirmišući član 68 Ustava Crne Gore, kojim se jamči posebna zaštita lica sa invaliditetom,

Imajući u vidu da se prava lica sa invaliditetom, s obzirom na stepen, vrstu i uzrok oštećenja postojanja arhitektonsko-urbanističkih preporuka u svim segmentima društva, nepotpunog učestvovanja lica sa invaliditetom u procesima odlučivanja i kreiranja politike u svim područjima društva, nedovoljne informisanosti svih građana o pravima lica sa invaliditetom, čestog kršenja i zanemarivanja prava lica sa invaliditetom, neuspostavljenog sistema zapošljavanja lica sa invaliditetom, nedovoljno uređenog i nedovoljno dostupnog sistema obrazovanja i profesionalne rehabilitacije lica sa invaliditetom, ne ostvaruju na adekvatnom nivou,

S obzirom na potrebu uvođenja mjera antidiskriminacije, uspostavljanja ravnopravnog položaja lica sa invaliditetom i podsticanja i osiguravanja prava lica sa invaliditetom, bez obzira na vrijeme i uzrok nastanka invaliditeta,

Potvrđujući namjeru da izgradimo Crnu Goru kao građansko, ekonomski uspješno, demokratski orijentisano društvo, u kome svi građani mogu ravnopravno da učestvuju u svim segmentima društva i nesmetano raspolazu svojim ustavnim pravima,

Skupština Crne Gore, na osnovu člana 82 tačka 3 Ustava Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 18. marta 2008. godine, donijela je

DEKLARACIJU O PRAVIMA LICA SA INVALIDITETOM

Skupština Crne Gore:

1) Podsjeća da lica sa invaliditetom imaju sva prava i slobode koje proizilaze iz Ustava, zakona i ove deklaracije, nezavisno od rase, boje kože, pola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovine, rođenja, obrazovanja, društvenog položaja ili drugih osobina.

2) Ukazuje da je diskriminacija prema licima sa invaliditetom bilo kakvo izdvajanje, isključivanje ili ograničavanje zbog invaliditeta lica, posljedice koja je nastupila zbog prethodnog postojanja invaliditeta ili percepcije invaliditeta, bilo prošle ili sadašnje, kojim se ugrožavaju ili krše prepoznavanje, uživanje i korišćenje ljudskih prava i temeljnih sloboda lica s invaliditetom.

3) Podvlači da postoji diskriminacija lica sa invaliditetom usljed nepreduzimanja ili nedovoljnog preduzimanja mjera za zaštitu lica sa invaliditetom, a koje se odnose na:

- mjere za osiguranje pristupa javnim i državnim službama, kao i mjere za osiguranje nesmetane komunikacije sa zaposlenim u ovim službama;

- mjere za osiguranje pristupa zgradama, stanovima, ulicama, pješačkim prelazima, sredstvima javnog saobraćaja, muzejima, bibliotekama i drugim mjestima boravka;

- finansijske i mjere fiskalne politike, usmjerene na pomoć u nabavci posebnih pomagala i opreme;

- mjere za osiguranje pristupa javnim informacionim i telekomunikacionim sistemima;
- mjere za obezbjeđivanje posebnih uslova za rad i u toku rada;
- garancije prava beneficiranog staža;
- mjere za omogućavanje praćenja školske nastave i učenja;
- mjere i prava socijalne zaštite i
- mjere za omogućavanje bavljenja sportom, rekreacijom, umjetničkim i drugim kulturnim aktivnostima.

4) Konstatuje neophodnost preduzimanja posebnih mjera vezanih za implementaciju postojeće i donošenje nove legislativne za promovisanje ljudskih prava i nediskriminacije lica sa invaliditetom i uklanjanje psiholoških, obrazovnih, porodičnih, kulturoloških, socijalnih, profesionalnih, finansijskih i arhitektonskih prepreka za potpunu integraciju i učestvovanje lica sa invaliditetom u društvenom, ekonomskom, kulturnom i političkom životu pod jednakim uslovima.

5) Podvlači potrebu uspostavljanja mehanizama evaluacije nediskriminacije i integracije lica sa invaliditetom na temelju indikatora socijalne kohezije, visine naknade za rad, socijalne isključenosti i stanja zdravlja populacije.

6) Smatra da je, u skladu sa mogućnostima Crne Gore, u svim segmentima društva neophodno raditi na uklanjanju socijalnih, ekonomskih i političkih uzroka invaliditeta, kao što su siromaštvo, manjak zdravstvene zaštite u pogledu prevencije i rehabilitacije, nasilje u i izvan porodice, nesreće, zloupotrebe alkohola i droga, neadekvatni medicinski tretmani, sistematsko kršenje ljudskih prava, nedostatak pravilne njege tokom procesa starenja.

7) Reafirmiše nastojanje nadležnih državnih organa za podsticanjem zapošljavanja lica sa invaliditetom u redovnim radnim uslovima, kreiranjem potrebnih poreskih mjera, kreditne politike i politike podsticaja, razvijanjem strategija i donošenjem akcionih planova, zapošljavanjem lica sa invaliditetom i osiguravanjem uspostavljanja službi profesionalne orijentacije, obučavanja, rehabilitacije i zapošljavanja.

8) Ukazuje na neophodnost obezbjeđivanja dostupnosti novih tehnologija, komunikacijskih sredstava i adekvatne obuke za njihovu upotrebu i to s posebnom pažnjom na problematiku lica sa invaliditetom specifičnu za stanovnike ruralnih područja u cilju jačanja samostalnosti i razvoja lica sa invaliditetom.

9) Poziva nadležne državne organe na dalje jačanje mjera u cilju prevencije oštećenja i nesposobnosti, pružanja jednake dostupnosti kvalitetne zdravstvene zaštite svim licima sa

invaliditetom, razvijanja posebnih zdravstvenih programa u cilju poboljšanja životnih uslova i omogućavanja dostojanstvenog života, te podsticanja razvijanja sistema zaštite povodom nastupanja invalidnosti zbog povreda na radu, profesionalne bolesti ili drugih profesionalnih rizika.

10) Afirmiše prava lica sa invaliditetom da na odgovarajući način učestvuju u političkom životu i odlučivanju o pitanjima koja utiču na položaj lica sa invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj osnovi.

11) Podržava djelovanje i razvoj organizacija civilnog sektora (nevladinih udruženja, institucija, bolnica ...) čiji je cilj briga, pomoć i druge aktivnosti i pitanja vezana za lica sa invaliditetom i, u okviru svojih nadležnosti, pomaže takve aktivnosti.

12) Ukazuje na različit položaj lica sa invaliditetom u ruralnim područjima u odnosu na ona koja žive u urbanim područjima, o čemu treba posebno voditi računa tokom kreiranja i sprovođenja svih mjera definisanih ovom deklaracijom.

13) Poziva nadležne državne organe i civilni sektor da na odgovarajući način obavještavaju cjelokupnu javnost, posebno lica sa invaliditetom, o ovoj deklaraciji, njenom sprovođenju, unapređenju i promovisanju prava lica sa invaliditetom.

SU-SK Broj 01-826/4-07
Podgorica, 18. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

288.

Na osnovu člana 18a Zakona o privatizaciji privrede ("Službeni list RCG, br.23/96, 6/99, 59/00 i 42/04), Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 19. marta 2008. godine, donijela je

O D L U K U
O IZBORU PREDsjedNIKA I ČLANOVA KOMISIJE ZA PRAĆENJE I KONTROLU
POSTUPKA PRIVATIZACIJE

U Komisiju za praćenje i kontrolu postupka privatizacije biraju se:

- 1) PREDRAG SEKULIC, za predsjednika Komisije;
- 2) ĐORĐIJE DZUVEROVIĆ, za člana Komisije;
- 3) ZORAN JELIĆ, za člana Komisije;
- 4) HIDAJETA BAJRAMSPAHIĆ, za člana Komisije;
- 5) NEBOJSA MEDOJEVIĆ, za člana Komisije;
- 6) ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ, za člana Komisije;
- 7) PREDRAG POPOVIĆ, za člana Komisije;
- 8) RADOJICA ŽIVKOVIĆ, za člana Komisije.

SU-SK broj 01-304/2
Podgorica, 19. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

289.

Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, povodom donošenja Prostornog plana Crne Gore,

- ukazujući na potrebu da se kroz formiranje nacionalnih parkova zaštite prostori od izuzetne prirodne vrijednosti u Crnoj Gori;
- naglašavajući potrebu razvoja svih potencijala koje imaju opštine u Crnoj Gori;
- ističući potrebu objedinjavanja napora svih nadležnih subjekta, kako iz javnog, tako iz civilnog sektora u Crnoj Gori,

Na osnovu člana 129 Poslovnika Skupštine Crne Gore, dana 19. marta 2008. godine, donijela je

ZAKLJUČAK

O potrebi:

- 1) da se područje plavskog dijela Prokletija, zbog prirodnih vrijednosti, biodiverziteta, flore, faune, kulturnoistorijskog naslijeđa, zaštiti kroz kategoriju nacionalnih parkova, sa opcijom da se ispituju mogućnosti za njegov upis na Listu zaštićene prirodne baštine UNESCO-a;
- 2) preduzimanja mjera i aktivnosti koje će omogućiti brži ekonomski razvoj i smanjiti regionalne razvojne nejednakosti u Crnoj Gori, uz poštovanje principa Strategije održivog razvoja;
- 3) da se ispita mogućnost da prostor zahvata nacionalnog parka ne bude veći od 11.800 ha, kako ne bi ugrozio, pored turizma, kao vodeće privredne grane, poljoprivredu i šumarstvo u Opštini Plav.

SU-SK Broj 01-11/30

Podgorica, 19. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore
Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

290.

Skupština Crne Gore, na drugoj sjednici prvog redovnog zasijedanja u 2008. godini, povodom donošenja Odluke o usvajanju Studije lokacije "Arsenal" Tivat, dana 19. marta 2008. godine, donijela je

Z A K L J U Č A K

Skupština Crne Gore smatra da je važan preduslov za realizaciju Studije lokacije "Arsenal" Tivat" dugoročno angažovanje svjetski priznatog hotelskog operatera "Four Seasons". U slučaju neispunjavanja ove namjere, Skupština Crne Gore zadužuje Vladu Crne Gore da preispita usvojena rješenja u zoni iz Studije lokacije "Arsenal" Tivat.

SU-SK.Broj 01-20/11
Podgorica, 19. marta 2008. godine

Skupština Crne Gore

Predsjednik,
Ranko Krivokapić, s.r.

291.

Na osnovu člana 123 stav 2 Zakona o zaštiti potrošača ("Službeni list RCG", broj 26/07), Vlada Crne Gore, na sjednici od 20. marta 2008. godine, donijela je

**UREDBU
O BLIŽIM KRITERIJUMIMA, NAČINU I POSTUPKU PRUŽANJA FINANSIJSKE
POMOĆI ORGANIZACIJAMA POTROŠAČA IZ BUDŽETA CRNE GORE**

Član 1

Ovom uredbom uređuju se bliži kriterijumi, način i postupak pružanja finansijske pomoći organizacijama potrošača iz Budžeta Crne Gore (u daljem tekstu: Budžet).

Član 2

Sredstva iz člana 1 ove uredbe, dodjeljuju se organizacijama potrošača koje su registrovane u Crnoj Gori i upisane u Evidenciju organizacija potrošača kod Ministarstva za ekonomski razvoj (u daljem tekstu: Ministarstvo) i imaju najmanje 50 članova.

Član 3

Sredstva obezbijedena u Budžetu za pružanje finansijske pomoći dodjeljuju se organizacijama potrošača za projekte koji se odnose na sljedeće oblasti:

- 1) zaštitu bezbjednosti života i zdravlja potrošača;
- 2) zaštitu ekonomskih interesa potrošača;
- 3) informisanje i obrazovanje potrošača;
- 4) imovinsko-pravnu zaštitu potrošača;
- 5) institucionalnu zaštitu potrošača;
- 6) druge projekte koji se odnose na zaštitu potrošača.

Član 4

(1) Raspodjela sredstava iz člana 1 ove uredbe vrši se na osnovu javnog oglasa, koji raspisuje Ministarstvo.

(2) Oglas iz stava 1 ovog člana, objavljuje se u najmanje dva dnevna štampana medija, koja se distribuiraju na teritoriji Crne Gore, kao i na sajtu Vlade Crne Gore.

(3) Oglas za dodjelu sredstava iz člana 1 ove uredbe, traje 30 dana od dana objavljivanja.

Član 5

(1) Oglas sprovodi Komisija koju obrazuje Ministarstvo.

(2) Komisija iz stava 1 ovog člana ima pet članova.

(3) Komisija je dužna da predlog o raspodjeli sredstava iz člana 1 ove uredbe, podnese Ministarstvu u roku od 15 dana od dana isteka oglasa.

Član 6

(1) Organizacija potrošača koja je, za projekat kojim konkuriše za dodjelu sredstava, dobila sredstva u ukupnom iznosu cijene projekta od donatora ili drugih izvora u skladu sa zakonom, ne može se prijaviti na oglas za dodjelu sredstava.

(2) Organizacija potrošača može konkurisati za ukupan iznos cijene projekta, ili za dio nedostajućih sredstava.

Član 7

(1) Prijava za dodjelu sredstava, po raspisanom oglasu, koju podnosi organizacija potrošača, naročito sadrži:

- 1) naziv organizacije potrošača sa osnovnim podacima;
- 2) broj žiro računa;
- 3) naziv programa i oblast na koju se program odnosi;
- 4) iznos sredstava koji se traži;
- 5) odgovorno lice za realizaciju projekta;
- 6) rok za realizaciju projekta.

(2) Uz prijavu iz stava 1 ovog člana, prilaže se:

- 1) projekat za koji organizacija potrošača konkuriše;
- 2) izjava da organizacija potrošača nije dobila sredstva od drugog donatora u ukupnom iznosu projekta;
- 3) dokaz o visini iznosa sredstava iz donacije i drugih izvora;
- 4) preporuke stručnjaka iz oblasti za koju je projekat pripremljen;
- 5) drugi dokazi u skladu sa oglasom.

Član 8

(1) Organizacija potrošača kojoj su dodijeljena sredstva iz Budžeta dužna je da Ministarstvu, nakon završetka projekta, dostavi izvještaj o realizaciji tog projekta sa finansijskim izvještajem.

(2) Organizacija potrošača, koja nije dostavila izvještaj iz stava 1 ovog člana, koji se odnosi na

sredstva dobijena po prethodnom oglasu, ne može učestvovati na sljedećem oglasu za raspodjelu sredstava.

Član 9

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 03-2538

Podgorica, 20. mart 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

292.

Na osnovu čl. 11 i 14 Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni list RCG", broj 60/03 i "Službeni list CG", broj 4/08) Vlada Crne Gore, na sjednici od 13. marta 2008. godine, donijela je

ODLUKU

O IZMJENI ODLUKE O OSNIVANJU SAVJETA ZA VISOKO OBRAZOVANJE

Član 1

U Odluci o osnivanju Savjeta za visoko obrazovanje ("Službeni list RCG", br. 31/04 i 47/05) u članu 3 tačka 9 mijenja se i glasi:

"9. Velimir Mijušković, predsjednik Privredne komore Crne Gore".

Član 2

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 03 - 2506/3

Podgorica, 13. mart 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

293.

Na osnovu člana 3 stav 1 Zakona o imovini Republike Crne Gore ("Službeni list RCG", broj 44/99), a u vezi člana 14 Zakona o regulisanju obaveza i potraživanja po osnovu ino duga i devizne štednje građana ("Službeni list RCG", br.55/03 i 11/04), člana 7 stav 1 Zakona o isplati devizne štednje građana položene kod ovlašćenih banaka sa sjedištem van Republike Crne Gore ("Službeni list RCG", broj 81/06), čl. 7 stav 1 i 8 stav 1 Uredbe o konverziji devizne štednje građana u obveznice ("Službeni list RCG", broj 42/04) i člana 253 stav 2 Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 57/89 i "Službeni list SRJ", broj 31/93), Vlada Crne Gore na sjednici od 20. marta 2008.godine, donijela je

**ODLUKU
O OTKUPU OBVEZNICA DEVIZNE ŠTEDNJE GRAĐANA KOJE DOSPIJEVAJU 2016. i
2017. GODINE**

Član 1

Ovom odlukom utvrđuje se način otkupa obveznica devizne štednje građana koje dospijevaju 2016. i 2017.godine od strane emitenta Crne Gore.

U ime Crne Gore, otkup obveznica devizne štednje građana iz stava 1 ovog člana vršiće Ministarstvo finansija iz sredstava Budžeta Crne Gore.

Član 2

Ministarstvo finansija će obveznice devizne štednje građana (u daljem tekstu: obveznica) otkupljivati na sekundarnom tržištu hartija od vrijednosti, po najvišoj cijeni od 0,50 Eura, po obveznici nominalne vrijednosti 1,00 Euro.

Član 3

Otkup obveznica iz člana 1 ove odluke vrši se u skladu sa propisima kojima je uređeno trgovanje hartijama od vrijednosti.

Ovlašćuje se Ministarstvo finansija da potpiše ugovor o zastupanju u poslovima sa hartijama od vrijednosti sa ovlašćenim učesnikom na tržištu hartija od vrijednosti.

Izbor ovlašćenog učesnika iz stava 2 ovog člana Ministarstvo finansija izvršiće neposrednim prikupljanjem ponuda (šoping metoda).

Član 4

O realizaciji ove odluke staraće se Ministarstvo finansija.

Član 5

Evidenciju o otkupljenim obveznicama vodi Centralna depozitarna agencija i o tome je dužna mjesečno dostavljati izvještaje Ministarstvu finansija.

Član 6

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 03-2739

Podgorica, 20. marta 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

294.

Na osnovu člana 25 Zakona o pozorišnoj djelatnosti ("Službeni list RCG", broj 60/01) i člana 19 Odluke o organizovanju Crnogorskog narodnog pozorišta ("Službeni list RCG", br. 28/94 i 12/98), Vlada Crne Gore, na sjednici od 13. marta 2008. godine, donosi

RJEŠENJE

O IMENOVANJU DIREKTORA CRNOGORSKOG NARODNOG POZORIŠTA

Za direktora Crnogorskog narodnog pozorišta imenuje se mr JANKO LJUMOVIĆ, docent na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju.

Broj: 03-2409/3

Podgorica, 13. mart 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

295.

Na osnovu člana 27 Zakona o pozorišnoj djelatnosti ("Službeni list RCG", broj 60/01), Vlada Crne Gore, na sjednici od 13. marta 2008. godine, donosi

RJEŠENJE

**O RAZRJEŠENJU UMJETNIČKOG DIREKTORA JAVNE USTANOVE KRALJEVSKO
POZORIŠTE "ZETSKI DOM"**

Razrješava se IVANA MRVALJEVIĆ dužnosti umjetničkog direktora Javne ustanove Kraljevsko pozorište "Zetski dom", na lični zahtjev.

Broj: 03-2355/3

Podgorica, 13. mart 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

296.

Na osnovu člana 34 Zakona o državnim službenicima i namještenicima ("Službeni list RCG", br. 27/04 i 31/05), Vlada Crne Gore, na sjednici od 13. marta 2008. godine, donosi

RJEŠENJE

O POSTAVLJENJU POMOĆNIKA DIREKTORA ZAVODA ZA STATISTIKU

Za pomoćnika direktora Zavoda za statistiku - rukovodioca Sektora makroekonomskih bilansa i poslovnih statistika, postavlja se mr GORDANA RADOJEVIC, menadžer - istraživač na Institutu za strateške studije i projekcije u Podgorici.

Broj: 03-2505/3

Podgorica, 13. mart 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

297.

Na osnovu člana 25 Zakona o pozorišnoj djelatnosti ("Službeni list RCG", broj 60/01) i člana 19 Odluke o organizovanju Crnogorskog narodnog pozorišta ("Službeni list RCG", br. 28/94 i 12/98), Vlada Crne Gore, na sjednici od 13. marta 2008. godine, donosi

RJEŠENJE

O RAZRJEŠENJU DUŽNOSTI DIREKTORA CRNOGORSKOG NARODNOG POZORIŠTA

Razrješava se BRANISLAV MIĆUNOVIĆ dužnosti direktora Crnogorskog narodnog pozorišta na lični zahtjev, zbog izbora na drugu funkciju.

Broj: 03-2411/3

Podgorica, 13. mart 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

298.

Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 03-3007 od 13. aprila 2006. godine, a u vezi Okvirnog sporazuma Vlade Crne Gore i Evropske komisije od 15. novembra 2007. godine, odnosno 26. decembra 2007. godine, Vlada Crne Gore, na sjednici od 13. marta 2008. godine, donosi

RJEŠENJE

**O IMENOVANJU NACIONALNOG KOORDINATORA INSTRUMENTA ZA
PREDPRISTUPNU POMOĆ EU - NATIONAL IPA COORDINATOR- NIPAC**

Za Nacionalnog koordinatora Instrumenta za predpristupnu pomoć EU - NATIONAL IPA COORDINATOR - NIPAC, imenuje se prof. dr GORDANA ĐUROVIĆ, potpredsjednik Vlade Crne Gore, dosadašnji koordinator.

Broj: 03-2504/3

Podgorica, 13. mart 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

299.

Na osnovu Okvirnog sporazuma Vlade Crne Gore i Evropske komisije od 15. novembra 2007. odnosno 26. decembra 2007. godine, Vlada Crne Gore, na sjednici od 13. marta 2008. godine, donosi

**RJEŠENJE
O IMENOVANJU OVLAŠĆENOG SLUŽBENIKA VLADE ZA AKREDITACIJU -
COMPETENT ACCREDITING OFFICER (CAO)**

Za ovlašćenog predstavnika Vlade za akreditaciju -COMPETENT ACCREDITING OFFICER - (CAO) imenuje se dr IGOR LUKŠIĆ, ministar finansija.

Broj: 03-2504/4

Podgorica, 13. mart 2008. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
Milo Đukanović, s.r.

300.

Na osnovu člana 54 stav 2 Zakona o vodama ("Službeni list RCG", broj 27/07), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

**PRAVILNIK
O NAČINU ODREĐIVANJA GARANTOVANOG MINIMUMA PROTICAJA NIZVODNO
OD VODOZAHVATA**

Član 1

Ovim pravilnikom bliže se utvrđuje način određivanja garantovanog minimuma proticaja nizvodno od vodozahvata (u daljem tekstu: garantovani minimum).

Član 2

Za zahvaćanje površinskih voda, korisnik će odgovarajućom dokumentacijom utvrditi garantovani minimum, koji obezbjeđuje njihov dobar status nizvodno od vodozahvata, za opstanak i razvoj nizvodnih biocenoza. Obradom u dokumentaciji potrebno je obuhvatiti sve činioce od značaja za obezbjeđenje tog statusa voda (biološki elementi, hidromorfološki elementi, hemijski i fizičko-hemijski elementi, opšti elementi i specifične zagađujuće supstance).

Član 3

U postupku pripreme tehničke dokumentacije, investitor uz dokumentaciju dostavlja, organu državne uprave nadležnom za poslove upravljanja vodama, odnosno nadležnom organu lokalne uprave i odgovarajuće dokaze o uticaju planiranog vodozahvata na režim voda, nizvodno od vodozahvata.

Nadležni organ uprave iz stava 1 ovog člana, može tražiti stručno mišljenje od odgovarajućih naučno-stručnih institucija, za dio dokumentacije koji se odnosi na garantovani minimum, za objekte za koje izdaje vodna akta.

Član 4

Garantovani minimum mora biti u skladu sa vodom osnovom Crne Gore i planovima upravljanja vodama i ne može se odobriti na period duži od važenja akata iz člana 3 stav 2 ovog pravilnika.

Član 5

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu određivanja garantovanog (vodoprivrednog) minimuma ("Službeni list RCG", broj 4/96).

Član 6

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 327/08-0701-1160/3
Podgorica, 25. marta 2008. godine

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
Ministar,
mr **Milutin Simović**, s.r.

301.

Na osnovu člana 131 stav 2 tačka 3 Zakona o radu (" Službeni list RCG", br. 43/03 i 25/06) i člana 37 stav 1 Granskog kolektivnog ugovora za ustanove učeničkog i studentskog standarda ("Službeni list RCG", broj 23/07), Samostalni sindikat đачkih i studentskih domova Crne Gore i Vlada Crne Gore, zaključuju

**GRANSKI KOLEKTIVNI UGOVOR
O IZMJENAMA I DOPUNAMA GRANSKOG KOLEKTIVNOG UGOVORA ZA USTANOVE
UČENIČKOG I STUDENTSKOG STANDARDA**

Član 1

U Granskom kolektivnom ugovoru za ustanove učeničkog i studentskog standarda ("Službeni list RCG", broj 23/07) u članu 7 stavu 2 tabela se mijenja i glasi:

U stavu 3 riječi: " u domu sa manje od 1000 korisnika usluga", brišu se, a u alineji 7 poslije riječi " koordinatoru" dodaju se riječi: " šefu službe obezbjeđenja".

Stav 4 briše se.

Član 2

Poslije člana 7 dodaju se dva nova člana koja glase:

"Član 7a

Koeficijenti iz člana 1 kolone 4 ovog Ugovora, obračunavaće se od 1. decembra 2007. godine.

Član 7b

Ugovorne strane su saglasne da se koeficijenti iz člana 1 ovog Ugovora uvećavaju za 3% godišnje u 2009. i 2010. godini.

Ukoliko inflacija u 2009. i 2010. godini bude veća od 3%, koeficijenti za obračun zarada biće uvećani za razliku inflacije i 3%."

Član 3

U članu 15 stavu 2 broj "10" zamjenjuje se brojem " 20".

Član 4

Ovaj ugovor stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".
Ovaj ugovor zaključen je dana 28.2.2008.godine, u Podgorici.

Samostalni sindikat
đачkih i studentskih domova
Crne Gore
Bogojević Milorad, s.r.

Vlada Crne Gore
Prof. dr **Slobodan Backović**, s.r.

302.

Na osnovu člana 19. stav 3. Pravila o obavljanju kastodi poslova ("Službeni list RCG", br. 57/07), Komisija za hartije od vrijednosti, na 46. sjednici od 24.03.2008. godine, donosi

R J E Š E N J E
O DAVANJU DOZVOLE ZA OBAVLJANJE KASTODI POSLOVA

Akcionarskom društvu NLB MONTENEGROBANKA, sa sjedištem u Podgorici, Bulevar Stanka Dragojevića broj 46, daje se dozvola za obavljanje kastodi poslova utvrđenih odredbama člana 3. stav 1. Pravila o obavljanju kastodi poslova ("Službeni list RCG", br. 57/07).

Broj: 03/19-4/7-07
Podgorica, 24.03.2008.godine

Komisija za hartije od vrijednosti
Predsjednik Komisije
dr **Zoran Đikanović**, s.r.

303.

Na osnovu člana 12. tačka 20. Zakona o telekomunikacijama ("Sl.list RCG", br.59/00) i člana 14. Pravilnika o numeraciji i adresiranju u telekomunikacijama ("Sl.list RCG", br.65/05), Agencija za telekomunikacije i poštansku djelatnost donosi

IZMJENE I DOPUNE PLANA NUMERACIJE

I U Planu numeracije ("Sl.list RCG", broj 45/07) vrše se sljedeće izmjene i dopune:

1. U poglavlju III POPIS BROJEVA I KODOVA ZA NUMERICKO PODRUČJE CRNE GORE, tabela **Poživni brojevi posebnih službi i usluga (kratki kodovi)** u dijelu **"19-Taksi usluge i pristup Internetu"**, mijenja se i glasi:

19-Pristup Internetu, taksi i ostale usluge	
Pristup Internetu	194DŽDŽ
	195DŽDŽ
Taksi usluge	196DŽDŽ
	197DŽDŽ
Ostale usluge	198DŽDŽ
	199DŽDŽ

2. U poglavlju IV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE, postojeći tekst se briše i glasi:

"Telekomunikacioni operatori i pružaoci servisa, koji se nakon stupanja na snagu Plana numeracije, obraćaju radi dodjele adresa i brojeva, dužni su u potpunosti postupati sa ovim Planom numeracije.

Telekomunikacioni operatori i pružaoci servisa, kojima su adrese i brojevi dodijeljeni do dana stupanja na snagu ovog Plana numeracije, dužni su da najkasnije u roku od dvije godine od početka isključive primjene novog koda zemlje CC 382, odnosno do 1. oktobra 2009.godine, usklade numeraciju za postojeće servise sa novim Planom numeracije."

II Ove izmjene i dopune Plana numeracije stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 01- 686/1
Podgorica, 24.03.2008. godine

Agencija za telekomunikacije i poštansku djelatnost

Direktor,
Zoran Sekulić, s.r.

Na osnovu člana 17 Zakona o nevladinim organizacijama ("Sl. list RCG", br. 27/99, 30/02 i "Sl. list CG", br. 11/07), i javne uprave, u postupku upisa nove činjenice u Registar nevladinih organizacija, a postupajući po obavještenju SachseVolker, od 15.02.2008. godine, donosi

R J E Š E N J E

U Registar udruženja, pod rednim brojem 4177 rubrika 6, vrši se izmjena činjenice o adresi nevladinog udruženja naziva "ORGANIZACIJA MILOSTI", na engleskom jeziku naziva "MERCY ORGANIZATION".

Nova adresa nevladinog udruženja naziva "ORGANIZACIJA MILOSTI", na engleskom jeziku naziva "MERCY ORGANIZATION" je Bjeliši bb, Bar.

Obrazloženje

Rješenjem ovog Ministarstva, broj 05-006/07-12638 od 30.11.2007. godine, upisano je u Registar udruženja udruženje naziva "ORGANIZACIJA MILOSTI", na engleskom jeziku naziva "MERCY ORGANIZATION" sa sjedištem u Baru, pod rednim brojem 4177.

Dopisom od 15.02.2008. godine, Sachse Volker kao zastupnik i predstavnik nevladinog udruženja naziva "ORGANIZACIJA MILOSTI", na engleskom jeziku naziva "MERCY ORGANIZATION" obavijestio je o novoj adresi udruženja, pa je primjenom čl. 17 Zakona o nevladinim organizacijama odlučeno kao u dispozitivu rješenja.

Rješenje je doneseno u obliku i sastavnim djelovima u skladu sa odredbama čl. 201 st. 1, čl. 202 st. 1 i čl. 203 st. 1 Zakona o opštem upravnom postupku ("Sl. list RCG", br. 60/03)

Ovo rješenje je konačno i protiv njega se može podnijeti tužba Upravnom sudu Crne Gore u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

Br. 05-006/08-1476

Podgorica, 28.02.2008. godine

Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave

Ministar,

Jusuf Kalamperović, s.r.

Na osnovu člana 17. Zakona o nevladinim organizacijama ("Sl. list RCG", br. 27/99, 30/02 i "Sl. list CG", br. 11/07), i javne uprave, u postupku upisa nove činjenice u Registar nevladinih organizacija, a postupajući po obavještenju Borivoja Banovića iz Podgorice, od 08.02.2008. godine, donosi

R J E Š E N J E

U Registar udruženja, pod rednim brojem 2076, rubrika 7, vrši se promjena i upisuje činjenica o licu koje će zastupati i predstavljati nevladino udruženje naziva "UDRUŽENJE BORACA NOR-a PODGORICE", sa sjedištem u Podgorici.

Nevladino udruženje naziva "UDRUŽENJE BORACA NOR-a PODGORICE", zastupaće i predstavljati Banović Borivoje iz Podgorice, Bulevar Sv. Petra Cetinjskog 21.

Obrazloženje

Rješenjem Ministarstva pravde, broj 02-2284/03 od 26.05.2003. godine, upisano je u Registar udruženja, nevladino udruženje naziva "UDRUŽENJE BORACA NOR-a PODGORICE", sa sjedištem u Podgorici, pod rednim brojem 2076.

Dopisom od 08.02.2008. godine, nevladino udruženje naziva "UDRUŽENJE BORACA NOR-a PODGORICE", u potpisu Borivoje Banović obavijestio je ovo Ministarstvo, da je predsjedništvo tog udruženja na sjednici održanoj 05.02.2008. godine donijelo Odluku o izboru lica koje će zastupati i predstavljati udruženje, pa je primjenom čl. 17 Zakona o nevladinim organizacijama odlučeno kao u dispozitivu rješenja.

Rješenje je doneseno u obliku i sastavnim djelovima u skladu sa odredbama čl. 201 st. 1, čl. 202 st. 1 i čl. 203 st. 1 Zakona o opštem upravnom postupku ("Sl. list RCG", br. 60/03).

Ovo rješenje je konačno i protiv njega se može podnijeti tužba Upravnom sudu Crne Gore u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

Br. 05-006/08-1190

Podgorica, 12.02.2008. godine

Ministarstvo unutrašnjih poslova i javne uprave

Ministar,

Jusuf Kalamperović, s.r.